

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNDE METİN DEĞİŞTİRİM
TEKNİKLERİ ÇERÇEVESİNDE
TARIK BUĞRA’NIN ‘HAYAT BÖYLE DİR İŞTE’ ADLI
HİKÂYESİNİN A2 DÜZEYİNE UYARLANMASI**

**BESTE BİLGİÇ
16746005**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. TALAT AYTAN**

**İSTANBUL
2021**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNDE METİN DEĞİŞTİRİM
TEKNİKLERİ ÇERÇEVESİNDE
TARIK BUĞRA’NIN ‘HAYAT BÖYLE DİR İŞTE’
ADLI HİKÂYESİNİN A2 DÜZEYİNE
UYARLANMASI**

**BESTE BİLGİÇ
16746005
ORCID NO: 0000-0001-5801-6636**

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. TALAT AYTAN**

**İSTANBUL
2021**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNDE METİN DEĞİŞTİRİM
TEKNİKLERİ ÇERÇEVESİNDE
TARIK BUĞRA’NIN ‘HAYAT BÖYLE DİR İŞTE’
ADLI HİKÂYESİNİN A2 DÜZEYİNE
UYARLANMASI**

**BESTE BİLGİÇ
16746005**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:
Tezin Savunulduğu Tarih: 05.03.2021
Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Talat AYTAN	
Jüri Üyeleri	: Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ	
	Doç. Dr. Murat ELMALI	

**İSTANBUL
MART 2021**

ÖZ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE METİN DEĞİŞTİRİM TEKNİKLERİ ÇERÇEVESİNDE TARIK BUĞRA’NIN ‘HAYAT BÖYLE DİR İŞTE’ ADLI HİKAYESİNİN A2 DÜZEYİNE UYARLANMASI

Beste Bilgiç

Mart, 2021

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesi önemli bir basamaktır. Bu amaca yönelik olarak Türkçenin söz varlığını barındıran, Türk kültürünü yansıtan edebî metinler oldukça önem taşımaktadır. Fakat bu metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün hâllerleriyle mi yoksa sadeleştirilmiş hâllerleriyle mi kullanılması gerektiği tartışılmalı bir konudur. Yapılan araştırmalar özellikle düşük seviyeli kurlardaki öğrencilerin özgün metinlerdeki kodları çözmekte zorlandıklarını ve bunun sonucunda hedef dile karşı öğrenme motivasyonlarını kaybettiklerini gösterir niteliktedir. Bu bağlamda özgün metinlerin Avrupa dil portfolyosu kazanımlarına göre sınıflandırılıp düzeylere göre sadeleştirilmesi gerekliliğinin hissedilmesi, çalışmanın çıkış noktasını teşkil etmektedir. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sadeleştirilmiş metin kullanımının öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmek ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A2 seviyesindeki öğrenciler için okuma metni oluşturmaktır. Tarık Buğra’nın ‘Hayat Böyledir İşte’ adlı hikâyesi metin değiştirim ilkelerinden koruma, silme, genişletme, sözcüksel değiştirme ve sözdizimsel değiştirme teknikleri kullanılarak A2 seviyesine uyarlanmıştır. Son test kontrol gruplu deneysel desen modelin kullanıldığı çalışmada Ankara Üniversitesi TÖMER Taksim şubesinde öğrenim gören A2 seviyesindeki 15 öğrenciye metnin özgün versiyonu, yine aynı seviyedeki diğer 15 öğrenciye de metnin uyarlanmış versiyonu okutulmuş ve metnin sonundaki okuduğunu anlamaya yönelik sorulara yanıt verilmesi istenmiştir. Öğrencilerin aldığı puanlar SPSS ile analiz edilmiş, ve yaş, cinsiyet, ana dili ve milliyet değişkenleri ile de karşılaştırılmıştır. Alınan sonuçlar neticesinde deney grubu kontrol grubuna kıyasla daha başarılı olmuştur. Sadeleştirilmiş metni okuyan üç öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonucu da yapılan sadeleştirmenin metni daha anlaşılır kıldığını ve okumayı zevkli hale getirdiğini destekler nitelikte olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metin Değiştirim, Sadeleştirme, Özgün Metin, Uyarlanmış Metin, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

ABSTRACT

THE ADAPTATION OF THE STORY NAMED "HAYAT BÖYLEDİR İŞTE" BY TARIK BUĞRA TO THE A2 LEVEL WITHIN THE FRAMEWORK OF TEXT MODIFICATION TECHNIQUES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Beste Bilgiç

March, 2021

Developing reading skills is an important step in teaching Turkish as a foreign language. For this purpose, literary works reflecting Turkish culture and containing Turkish vocabulary are very important. However, it is a controversial issue whether these texts should be used in their original or simplified form in teaching Turkish as a foreign language. Studies show that especially learners in low-level levels have difficulty in decoding the codes in the original texts and as a result they lose their motivation to learn against the target language. In this context, it is the starting point of the study that the original texts should be classified according to the European language portfolio acquisitions and simplified according to the levels. The aim of this study is to measure the effect of the use of simplified texts in teaching Turkish as a foreign language on the success of learners in reading comprehension and to create reading texts for A2 level learners who learn Turkish as a foreign language. The story named "Hayat Böyledir İşte" by Tarık Buğra has been adapted to A2 level using the techniques of protection, deletion, elaboration, lexical change and syntactic change from text change principles. In this study, the experimental design model with posttest control group was used. In the study, the original version of the text was read to 15 A2 level students at Ankara University TÖMER Taksim Branch, and the adapted version of the text to 15 other students at the same level, and they were asked to answer the questions at the end of the text. As a result of the tests, it was observed that the experimental group, who read the adapted version, got better results than the control group. As a result of the structured text interview with three learners reading the simplified text, the simplification made the text more understandable and pleasurable to read.

Key Words: Text Adaptation, Text Modification, Simplification, Authentic Text, Adapted Text, Teaching Turkish as a Foreign Language

ÖN SÖZ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sadeleştirilmiş metinlerin okuduğunu anlamaya yönelik etkisi üzerinde yoğunlaşıl原因 araştırmanın literatür bölümünde metin ve metin değiştirim kavramı üzerinde durulmuş, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metin ve sadeleştirilmiş metin kullanımına dair görüşlere değinilmiştir. Özellikle başlangıç seviyelerindeki kurlarda sadeleştirilmiş metin kullanımının daha verimli olacağı öngörülen araştırmada Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı hikâyesi gerekçeler ve dayandırıldığı ilkeler ışığında A2 düzeyine uyarlanmıştır. Çalışmanın yöntemi son test kontrol gruplu deneysel desendir. Çalışmanın veri toplama aşamasında sadeleştirilmiş metin deney grubuna ve özgün metin kontrol grubuna okutulmuş ve hazırlanan son teste yanıt vermeleri istenmiştir. Çalışmanın bulgular bölümünde öğrencilerin aldığı puanlar SPSS ile analiz edilmiş ve yaş, cinsiyet, ana dili ve milliyet değişkenleri ile de karşılaştırılmıştır. Alınan sonuçlar neticesinde deney grubunun kontrol grubuna kıyasla daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

Araştırmam süresince bana destek olan, yardımını esirgemeyen, sabrı ve anlayışıyla bu tezi bitirmem konusunda beni cesaretlendiren değerli ve saygıdeğer Hocam Doç. Dr. Talat Aytan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tüm yaşamım boyunca beni destekleyen, her zaman yanımda olduklarını hissettiğim sevgili babam Salih Bilgiç'e, sevgili annem Handan Bilgiç'e ve sevgili kardeşim Özge Bilgiç'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez sürecim boyunca beni manevi olarak yüreklendiren, her türlü yardımına koşan, değerli Demir Düzkesen'e ve Ülkü Cerit'e teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul; Mart, 2021

Beste Bilgiç

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Problem Cümlesi	3
1.4. Alt Problemler	3
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Sınırlılıklar	4
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Metin Nedir?	5
2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Türleri	5
2.2.1. Özgün Metinler	5
2.2.2. Uyarlanmış Metinler	6
2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş ve Özgün Metin Kullanımı	6
2.3.1. Özgün Metin Kullanımı	6
2.3.2. Sadeleştirilmiş Metin Kullanımı	7
2.4. Metin Sadeleştirme Yaklaşımları	9
2.5. Metin Uyarlama (Metin Değiştirim) Kavramı	9
2.5.1. Metin Uyarlama Ölçütleri	9
2.5.2. Metin Uyarlama Sürecinde Bağlı Kalınan İlkeler.....	11
2.5.2.1. Koruma.....	12
2.5.2.2. Silme	12
2.5.2.3. Genişletme.....	13
2.5.2.4. Sözcüksel Değiştirme.....	13
2.5.2.5. Sözdizimsel Değiştirme	14
2.6. İlgili Araştırmalar	15
3. YÖNTEM	18
3.1. Araştırmanın Modeli	18
3.2. Çalışma Grubu	18
3.3. Verilerin Toplanması	19
3.4. Metin Seçimi	20
3.5. Uygulama	20
3.5.1. Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması	21

3.6. Verilerin Çözümlemesi	46
4. BULGULAR VE YORUM	52
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	52
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	53
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	54
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	55
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	56
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	57
KAYNAKÇA	59
EKLER	62
Ek 1. ‘Hayat Böyledir İşte’ Özgün Metin	62
Ek 2. ‘Hayat Böyledir İşte’ Uyarlanmış Metin	66
Ek 3. Okuduğunu Anlamaya Yönelik Sorular	70
Ek 4. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni – Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları	74

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1:	Katılımcıların Yaş, Cinsiyet ve Anadili Değişkenlerine Göre Dağılımı.....	18
Tablo 2:	Son Test Puanlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	48
Tablo 3:	Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Puanlarının İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması.....	52
Tablo 4:	Deney Grubu Son Test Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması.....	53
Tablo 5:	Kontrol Grubu Son Test Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması.....	53
Tablo 6:	Deney Grubu Son Test Puanlarının Yaş Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması	54
Tablo 7:	Kontrol Grubu Son Test Puanlarının Yaş Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması.....	54
Tablo 8:	Deney Grubu Son Test Puanlarının Ana Dili Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması.....	55
Tablo 9:	Kontrol Grubu Son Test Puanlarının Ana Dili Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması.....	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:	Deney Grubu Puanlarına Ait Dağılım Eğrisi.....	49
Şekil 2:	Kontrol Grubu Puanlarına Ait Dağılım Eğrisi.....	49
Şekil 3:	Deney Grubu Puanlarına Ait Normal Q-Q Grafiği	50
Şekil 4:	Kontrol Grubu Puanlarına Ait Normal Q-Q Grafiği	50

KISALTMALAR

ADOÇP	: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı
CEFR	: Common European Framework of References For Languages
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
YTKSS	: Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında yaşanan küresel gelişmelerle beraber toplumlar geniş bir etkileşim alanı bulmuştur. Gerek kültürel, ticari, sportif ve teknolojik alanlarda; gerekse eğitim, sanayi ve diplomasi alanlarında önemli yerlere gelen milletlerin dilleri öğrenilmesi gereken diller arasına girmiştir (Göçer, 2009, 1300). Bu noktada özellikle son dönemlerde ivme kazanan Türkçenin yeri oldukça dikkat çekicidir. Bu gerekliliğe istinaden devlet ve vakıf üniversitelerinde kurulan ‘Türkçe Öğretim Merkezleri’ (TÖMER), Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi görevini üstlenmiştir. Bu kurumlar dört dil becerisinin geliştirilmesine yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, okuma becerisinin geliştirilmesi önemli bir basamaktır. Bu amaca yönelik olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan kurumlar, büyük ölçüde ders kitaplarındaki metinlerden yararlanmaktadır. Ne var ki Türkçe öğretimde yalnızca ders kitaplarının kullanımı tek başına yeterli değildir. Zira ders kitaplarındaki metinler belirli temalarda olup az sayıda sözcük içeren kısa metinlerdir. Hedef dilde okuma becerisinin geliştirilebilmesi için daha uzun, sürükleyici, okuyucuda estetik tat bırakacak metinlerden oluşan yardımcı kitaplara ihtiyaç duyulmaktadır. Dünya dillerinin yabancı dil olarak öğretiminde en az ders kitapları kadar yardımcı okuma kitaplarının hazırlanmasına da önem gösterildiği görülmektedir. Fakat Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik yardımcı kaynakların oldukça az olduğu gözlemlenmektedir. Seviyelere göre sıralanmış, hedef kelimeler ve hedef dil bilgisi yapılarından oluşturulmuş metinler okuma becerisinin geliştirilmesinde katkı sağlayacaktır. Hedef kelime ve hedef dil bilgisi yapılarını içerse bile seçilecek olan metinlerin sık, yapma, gerçeklikten uzak olmaması gerekir. Bu noktada başvurulacak en güzel kaynak Türk edebiyatındaki metinlerdir.

Türkçenin söz varlığını barındıran, Türk kültürünü yansıtan edebî eserler oldukça önem taşır. Fakat bu metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün hâlleriyle mi yoksa sadeleştirilmiş hâlleriyle mi kullanılması gerektiği tartışılabilen

bir konudur. Yapılan araştırmalar özellikle düşük seviyeli kurlardaki öğrencilerin özgün metinlerdeki kodları çözmemekte zorlandıklarını ve bunun sonucunda hedef dile karşı öğrenme motivasyonlarını kaybettiklerini gösterir niteliktedir.

Türkçe ğretim merkezlerinde görevli ğretim elemanlarının yabancı dil olarak Türkçenin ğretimi kapsamında okuma temel becerisinin gelişimine yönelik olarak kullanılan metinlerin AB ortak metni açısından değerlendirmelerinin konu edinildiği bir araştırmada varılmış olan sonuç, alan yazında seviyelere göre sınıflandırılmış metinlerin eksikliğini destekler niteliktedir. Öğretim elemanlarının ortak görüşü metinlerin ğrenci seviyelerine göre düzenlenmesi ve özgün metinler ile sadeleştirilmiş metinlerin ihtiyaa göre bir arada verilmesi yönündedir. Düşük seviyeli öğrencilere basit ocuk hikâyeleri okutmak yerine hangi seviyede okunabileceğini gösteren, kelime sayısını veren kitapların hazırlanması gerekliliği savunulmaktadır (Erdem ve diğ., 2015, 473).

Bu bağlamda özgün metinlerin Avrupa dil portfolyosu kazanımlarına göre sınıflandırılıp düzeylere göre sadeleştirilmesi gerekliliği hissedilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde sadeleştirilmiş metin kullanımının öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmek ve Türkçeyi yabancı dil olarak ğrenen A2 seviyesindeki öğrenciler için okuma metni oluştırmaktır. Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı öyküsü; koruma, silme, genişletim, sözcüksel değiştirme ve dil bilgisel değiştirme gibi metin değiştirim teknikleri ve ölçütlerine bağlı kalınarak ve Avrupa Dil Portfolyosu kriterleri ile Yeni Hitit 1 ders kitaplarının dil bilgisi içerikleri göz önünde bulundurularak sadeleştirilmiştir.

1.2. Araştırmanın nemi

zgn metinlerin seviyelere uygun olarak düzenlenip sadeleştirilmesinin Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Çalışmanın ana eksenini oluştıran bu düşünceyle Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı yks A2 seviyesinde sadeleştirilmiştir. Alan yazın incelendiğinde son dönemde sadeleştirme çalışmalarının hız kazandığı görülmektedir. Fakat bu çalışmalarda

uygulama kısmının olmaması yapılan sadeleştirmelerin bir öneri niteliğinde kalmasına neden olmuştur. Çalışmamızda sadeleştirmenin yanı sıra özgün ve sadeleştirilmiş metinde okuduğunu anlama oranları karşılaştırılmıştır. Çalışmamız bu yönüyle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara ışık tutması açısından önem teşkil etmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sadeleştirilmiş metin kullanımının okuduğunu anlama başarısına etkisi nedir?

1.4. Alt Problemler

1. Sadeleştirilmiş metni okuyan deney grubundaki öğrencilerinin okuduğunu anlamaya dayalı sorulardan aldığı puanlar ile özgün metni okuyan kontrol grubu öğrencilerinin aldığı puanlar arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyi ile kontrol grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyi arasında cinsiyete göre ilişki var mıdır?
3. Deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyi ile kontrol grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyi arasında yaşa göre ilişki var mıdır?
4. Deney grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyi ile kontrol grubu öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyi arasında ana dillerine göre ilişki var mıdır?
5. Sadeleştirilmiş metinle ilgili öğrenci görüşleri nedir?

1.5. Varsayımlar

Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yeni Hitit 1 ders kitabında bulunan dil bilgisi yapılarının, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nda bulunan A2 seviyesi dil yeterliklerini kapsadığı varsayılmıştır.

Öğrencilerin A2 düzeyindeki dil bilgisi yapılarını, sözcüklerini bildiği ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'ndaki kazanımlara ve hazırbulunuşluk düzeylerine sahip olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu çalışma Ankara Üniversitesi TÖMER Taksim Şubesinde öğrenim gören A2 düzeyindeki 30 öğrenciyle sınırlandırılmıştır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Metin Nedir?

‘Metin’ sözcüğünün farklı kaynaklarda birçok tanımı bulunmaktadır. TDK’ye göre metin, ‘bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst’ olarak tanımlanır. Günay’a (2007, 47) göre metin, “belirli bir bildirişim tarafından bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür”. Karaağaç’a (2013, 585) göre metin, “kendisini oluşturan söz öbeği ve cümle dizilerinin birbirlerine bağdaşıklık ve tutarlılık ölçekleriyle bağlanarak bir anlam bütünü oluşturdıkları, belli bir amaç için üretilmiş, başı ve sonu kesin çizgilerle sınırlandırılmış, yazılı ya da sözlü bir dil ürünüdür” İmer (2011), metindilbilim ve söylem çözümlemesi çalışmalarının gelişmesiyle metin sözcüğünün geleneksel tanımının değiştiğinden bahseder. Günümüzde metin, “metinselliğin yedi ölçütünü içeren iletişimsel oluşum” şeklinde tanımlanmaktadır (İmer ve diğ., 2011, 191-192).

2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Türleri

2.2.1. Özgün Metinler

Özgün metinler (authentic texts), herhangi bir dil öğretim kaygısı olmaksızın hedef dili ana dili olarak konuşanların doğal iletişim ortamlarında üretilmiş olan metinlerdir (Durmuş, 2013a, 1291). Nunan’a (1988) göre özgün (otantik) malzemeler, dil öğretimi dışında bir amaçla hazırlanan malzemelerdir (Nunan, 1988’den aktaran Lülecı, 2010, 541). Lülecı (2010, 541), otantik (özgün) malzemeleri, sözlü veya yazılı, bir dili ana dili olarak konuşanlar tarafından, yine o dili ana dili olarak konuşanlar için başka bir deyişle ortak bir dili paylaşanlar arasında, belli bir bildiri işlevini yerine getirmek ve gerçek bir etkileşime imkân sağlamak üzere üretilmiş dil malzemeleri olarak tanımlamıştır.

2.2.2. Uyarlanmış Metinler

Uyarlanmış metinler (adapted texts) ya da değiştirilmiş metinler (modified texts), öğrenci kaygıları gözetilerek özgün metinleri hedef kitlenin yeterlik düzeyine göre değiştirim yoluyla üretilmiş metinlerdir. Uyarlanmış metinler, sadeleştirilmiş (simplified) ya da genişletilmiş (elaborated) metinler olarak da karşımıza çıkmaktadır (Durmuş, 2013a, 1291).

2.3. Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş ve Özgün Metin Kullanımı

İkinci/ yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisinin geliştirmesine yönelik kullanılan metinlerin, özgün şekliyle mi yoksa dil düzeyine uygun hâle getirilmiş olarak sadeleştirilmiş şekliyle mi kullanılması gerektiği, üzerinde tartışılmalı bir konudur. Yapılan araştırmaya göre özgün ya da sadeleştirilmiş metin kullanımının hem avantajları hem de dezavantajları bulunmaktadır. Yabancı dil öğretiminde özgün ya da sadeleştirilmiş metin kullanımına ilişkin görüşlere aşağıda değinilmiştir.

2.3.1. Özgün Metin Kullanımı

Hedef dilde sözlü ve yazılı iletişim becerilerini öne çıkaran ilişimsel yaklaşıma göre dil öğretim sürecinde özgün metin kullanımı önemlidir. Honeyfield'a (1977) göre göre sadeleştirilmiş metinde yapılan değişiklikler doğal yollarla oluşturulmadığından okunabilirlik bakımından zayıflıklara yol açabilmektedir (Honeyfield, 1977'den aktaran Durmuş, 2013a, 1296).

Ragan'a (2006) göre sadeleştirilmiş metinler başlarda öğrencilerin anlama düzeylerini artırmakla birlikte öğrencilerin yalnızca kolay metinleri okumaya devam etmeleri durumunda pratik yapmak ve stratejik düşünmek için bir sebepleri kalmayabilir. Bu sebeple de stratejik düşünmeyi hayata geçiremeyebilirler (Ragan, 2006'dan aktaran Durmuş, 2013a, 1296).

Özgün (otantik) metinler öğrencilerin gerçek hedef dile maruz kalmasını sağlar. Özgün metinlerin, Öğrencilerin motivasyonlarına olumlu etkisi vardır. Otantik materyaller, öğrencileri dünyada olup bitenler hakkında bilgilendirir. Anahtar kelimeleri algılama yeteneğini geliştirerek öğretime daha yaratıcı bir yaklaşımı destekler (Tomo, 2009, 75-76). Özgün malzemeler dili öğrenenlerin iletişim

yetilerinin gelişmesine doğrudan katkıda bulunmaktadır ve öğrencilerin gerçek dille tanışmasına olanak sağlayacaktır (Lüleci, 2010, 543).

Yabancı dil öğretiminde özgün metin kullanımının avantajları olmakla birlikte her zaman özgün metin mümkün olmamaktadır. Çünkü bir metnin öğrenci için çok kolay ya da çok zor olması amaçlanan hedefin dışına çıkılmasına yol açacak ve öğrencideki motivasyonu azaltacaktır. Özgün metinler çok fazla karmaşık yapı barındırdığından düşük seviyelerdeki öğrenciler bu metinlerin kodlarını çözmekte zorlanabilir. Bu metinlerdeki sözcükler yeni başlayanlar için seviye üstü olduğundan öğrencilerin acil ihtiyaçlarına yanıt vermeyebilir. Ayrıca özgün metinler çok fazla zaman alan bir ön hazırlık gerektirmektedir (Tomo, 2009, 76).

Özgün metinler, sözcüksel ve sözdizimsel olarak karmaşık bir yapıya sahip olduğundan öğrencide bilişsel olarak aşırı yüklenmeye sebep olabileceği için öğrencide hayal kırıklığı yaratır ve hedef dile karşı ilgilerini kaybetmesine neden olur (Young, 1999, 350).

2.3.2. Sadeleştirilmiş Metin Kullanımı

Crossley (2007, 15), bir araştırmasında mevcut popüler eğitimin ikinci/ yabancı dil öğretiminde tüm seviyelerde özgün metin kullanılmasını desteklediğinden bahsetmiştir. Ne var ki başlangıç ve orta seviyedeki okuma metinlerinin çoğu basitleştirilmiş dilsel girdilere dayanmaktadır. Bu bağlamda birçok uzman özellikle başlangıç ve orta seviyelerdeki ikinci/ yabancı dil öğrencileri için basitleştirilmiş metinlerin pratik değerini vurgulamakta ısrar etmektedirler (Johnson, 1981, 1982; Shook, 1997; Young, 1999'dan aktaran Crossley, ve diğ., 2007, 15).

Bakan'a (2012, 22) göre sadeleştirilmiş metinler yabancı dil öğretim sürecine getirdiği pratik fayda ile öğretime daha kısa sürede katkı sağlamaktadır. Sadeleştirilmiş metin kullanımına yönelik eleştirilere de bu sadeştirmelerin bilimsellikten ve profesyonellikten uzak oluşu yönünde bir değerlendirme yapar. Yapılacak olan sadeleştirme, özgün metnin türü dikkate alınarak metindilbilim bağlamında gerçekleştirilip metinsellik sağlanırsa iletideki özgünlük belli ölçüde korunabilir (Bakan, 2012, 22).

Yapılan araştırmalar başlangıç ve orta düzeydeki öğrencilerin okumaya ve dinlemeye yönelik kaygıları olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kaygıları azaltmak ve öğrencilerin kendilerine olan güveni sağlama noktasında düzeye göre metinlerin

kullanılması gerekmektedir (Kınay, 2016, 292). Bu noktada sadeleştirilmiş metinlerin önemi göze çarpar. Sadeleştirilmiş veya genişletilmiş metinler öğrencinin anlama düzeyini artırarak onların öğrenme güdülerinde olumlu etki yaratmaktadır (Durmuş, 2013a, 1291). Tweissi (1998, 191), çalışmasında, sadeleştirmenin öğrencinin okuduğunu anlamasını olumlu etkilediğini tespit etmiştir. Long ve Ross (1993, 27), dilsel olarak sadeleştirilmiş metni okuyan öğrencilerin, metinle ilgili çoktan seçmeli sorularda; özgün (otantik) versiyonu okuyanlardan daha yüksek puan aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Sadeleştirilmiş metinler ayrıca, okuyucunun dil hakkında zaten bildiklerini doğru bir şekilde yansıttıkları ve bu bilgiyi genişletme kapasitesine sahip oldukları için genellikle öğrenmeye yardımcı olarak görülürler (Davies, Widdowson, 1974'dan aktaran Crossley ve diğ., 2007, 16).

İkinci/ yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metinlerin kullanımını destekleyen en önemli hipotezlerden biri de Krashen'in (1981, 1985) anlaşılır dilsel girdi (the theory of comprehensible input) teorisidir. Krashen'e (1985) göre öğrenciler mevcut dil yetenek seviyelerinin biraz üstünde olan girdiyi anlayarak dillerini geliştirebilirler ve durum Krashen tarafından 'i + 1' olarak adlandırılır. Diğer bir deyişle, dil öğrencileri hedef dilde daha üst bir aşamaya geçebilmeleri için bir üst yapıyı içeren girdiyi anlamlandırması gerekmektedir. Girdi anlaşılır olduğu sürece öğrenciler hedef dil özelliklerine maruz kalacaktır. Krashen'e göre ikinci/ yabancı dil edimi için anlaşılır girdi gereklidir ancak tek başına yeterli değildir. Çünkü öğrencilerin de karşılaştıkları girdiyi anlamaları için duygusal olarak güdülenmeleri gerekmektedir (Crossley ve diğ., 2007, 16).

Yabancı dil öğreniminde anlaşılır girdinin niteliği ve niceliği ne kadar yüksek olursa o kadar ilerleme kaydedilecektir. Bu sebeple dil öğrenme sürecinde kullanılan metinlerin öğrencilerin düzeylerine indirgenmeleri gerekmektedir (Bölükbaş, 2015, 926). Sadeleştirilmiş metinler okuyucunun anlama düzeyini artırarak onları öğrenme güdülerinde olumlu etki yaratacaktır. Dil öğrenim sürecinde maruz kalınan girdiler anlaşılır olmadığı takdirde öğrenme gerçekleşmeyeceğinden dolayı dil derslerinde kullanılan metinlerin öğrenci düzeyine göre uyarlanması yerinde olacaktır (Bölükbaş, 2015, 926).

2.4. Metin Sadeleştirme Yaklaşımları

Metinlerin sadeleştirilmesinde iki ana yaklaşım vardır: yapısal yaklaşım (structural approach) ve sezgisel yaklaşım (intuitive approach). Yapısal yaklaşım, yazarların özgün materyalleri basitleştirmesine yardımcı olmak için farklı karmaşıklık seviyelerine göre derecelendirilmiş kelime listeleri ve yapı listelerini kullanır (Allen, 2009, 586). Yapısal yaklaşım böylelikle özgün metinleri müfredatın belirlediği sınırlara uygun hâle getirir. Yapısal yaklaşımın yararlandığı diğer diğer sadeleştirme metodu da geleneksel okunabilirlik formülleridir. Geleneksel okunabilirlik formüllerine göre metnin okunabilirliği sözcüklerdeki harf sayısı ve cümlelerdeki sözcük sayısı ile açıklanır. Fakat Bölükbaş'a (2015, 927) göre, bir metnin anlaşılabilirliği sözcüklerin ya da cümlelerin uzunluğuna göre değil, öğrencinin konuya dair ön bilgisine ve bilişsel yeteneğine bağlıdır.

Geleneksel okunabilirlik formülleri ile ilgili diğer bir eleştiri de Crossley'e aittir. Geleneksel okunabilirlik formülleri kullanılarak geliştirilen metinler, metni daha okunabilir hâle getirmek için metnin uzunluğunu kısaltmaktadır. Bu durum cümleler arasındaki bağları atlayıp cümleler arası tutarsızlıklara neden olabilir (Crossley ve diğ., 2012, 92).

Metinlerin sadeleştirilmesindeki diğer yaklaşım sezgisel yaklaşımdır. Sezgisel sadeleştirmede yazarlar referans için kelime yapı listelerine başvursalar bile esas olarak sezgilerine dayanarak rapor verirler. Dil öğretimi konusundaki uzmanlar sadeleştirmenin niceliği ve niteliği konusunda genellikle kendi muhakeme yeteneklerine ve bilgi birikimlerine güvenmektedir (Crossley ve diğ., 2012, 91). Sezgisel olarak yapılan metin sadeleştirmeleri nesnel değildir. Bu sebeple sözcük ve yapı açısından farklılık göstermektedir (Bölükbaş, 2015, 927). Sezgisel yaklaşımın, ikinci/ yabancı dil öğretimindeki metinlerin sadeleştirilmesi konusunda kullanılan en yaygın strateji olduğu savunulmaktadır (Crossley ve diğ., 2011, 86).

2.5. Metin Uyarlama (Metin Değiştirim) Kavramı

2.5.1. Metin Uyarlama Ölçütleri

Otantik girdileri öğrenciler için daha anlaşılır hâle getirmek için farklı yöntemler mevcuttur. Örneğin, morfolojik ve sözdizimsel değişiklikler yapılarak ifade başına daha az sözcük kullanılabilir, Mecaz anlatımlar ya da deyim içeren ifadeler silinebilir

ya da yeniden ifade edilebilir, yüksek frekanslı kelime dağarcığı kullanılabilir (Long, Ross, 1993, 30).

Bölükbaş'a göre ise metin sadeleştirme dört şekilde yapılabilmektedir: *koruma*, *değiştirme*, *özetleme* ve *silme*.

Koruma: 'Metnin zor ya da anlamaya engel olmayan bölümlerinin herhangi bir işlem yapılmaksızın olduğu gibi bırakılması demektir.'

Değiştirme: 'Öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcüklerle ve yapılarla değiştirilmesidir.'

Özetleme: 'Bir metnin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesidir.'

Silme: 'Metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ya da ayrıntı içeren bazı bölümlerin metinden atılmasıdır' (Bölükbaş, 2015, 928).

Durmuş'a (2013b, 393) göre metin değiştirimde şu teknikler kullanılabilir: *Özetleme* (summarization), *sadeleştirme* (simplification), *kısaltma* (shortening, abridgement), *bölme* (splitting), *açıklama* (paraphrasing), *genişletim* (elaboration), *birleştirme* (merge), *yerine koyma* (substitution) *düzenleme* (edition), *düşürme* (dropping), *eksiltme* (ellipsis). Değiştirim metnin sınırları ve nitelikleri çerçevesinde hem kaynak metne yapılan eklemeleri (*genişletim*, *açıklama* gibi) hem çıkarmaları (*kısaltma*, *düşürme* gibi) hem de bazı yapıların beklentilere uygun olarak eş veya yakın yapılarla değiştirilmesini kapsar.

Durmuş, metin değiştirim ve metin sadeleştirme arasındaki farka değinir. Alanyazında *sadeleştirme* (simplification), metin *değiştirimin* (modification) *genişletim* (elaboration) ile birlikte iki türünden biridir (Durmuş, 2013b, 393). Yani metin değiştirim, sadeleştirme veya genişletmeden oluşur. "Genişletilmiş metinler (elaboration); özgün metinden hacim olarak daha geniş bir metin hâline gelirken; sadeleştirilmiş (simplified) metinler, öğrencinin anlayamayacağı varsayılan yapıların yerine bazen daha kısa veya uzun olan eş veya yakın anlamlı yapıları koymakta, bazen de kaynak metinde yer alan ve metnin anlamını çok fazla değiştirmeyeceği varsayılan yapıları tamamen çıkarma yoluna gidebilmektedir (Durmuş, 2013b, 394).

Aytan ve diğ., (2018, 1073-1074), '*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sabahattin Ali'nin "Ayran", Ayşe Filiz Yavuz'un "Kabak Tatlısı" ve Ömer*

Seyfettin'in “Üç Nasihat” Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Denemeleri isimli çalışmasında metin uyarlama ölçütlerini şu şekilde belirlemiştir: koruma, özetleme, silme, değiştirme. Değiştirme yapılırken on iki madde ilke olarak edinilmiştir:

- Karmaşık bağlamların basitleştirilmesi
- Günlük dilde sık kullanılmayan kelimelerin sık kullanılan yakın anlamlılarıyla değiştirilmesi
- Günümüz Türkçesinde artık kullanılmayan kelime ve ifadelerin çıkarılması
- Hedef dil seviyesine uygun olmayan deyimlerin değiştirilmesi veya çıkarılması
- Mecazlı ve soyut anlatımların anlaşılır ve somut ifadelerle değiştirilmesi
- Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi
- Cümledeki sözcük ve ifadelerin sıralamasının değiştirilmesi
- Bağlı, sıralı veya birleşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi
- Anlaşılması zor ifadeleri anlaşılır kılmak için yeni kelime veya yapıların eklenmesi
- Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.
- Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.
- Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması (Aytan ve diğ., 2018, 1073-1074).

Özmen (2019), *‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması’* isimli doktora tezini metin değiştirme tekniklerinden sadeleştirme, genişletme, kolaylaştırma üzerine inşa etmiştir.

2.5.2. Metin Uyarlama Sürecinde Bağlı Kalınan İlkeler

Bu bölümde çalışmanın metin uyarlama aşamasında ana eksen oluşturacak başlıklar üzerinde durulmuş ve her maddeye uygun metinden örnekler verilmiştir.

2.5.2.1. Koruma

Koruma, metnin zor ya da anlamaya engel olmayan bölümlerinin herhangi bir işleme gerek duyulmaksızın asıl hâliyle bırakılmasıdır (Bölükbaş, 2015, 928). Uyarlanmış metinde korunan cümleler şu şekildedir:

1. Cümle: *Tren o istasyonda bir dakika duruyordu.*
8. Cümle: *İstasyonda ne başka bir insan, ne de bir eşya vardı.*
14. Cümle: *Düdük öttü.*
22. Cümle: *İşte o kadar.*
24. Cümle: *Sen de kayboldun.*
35. Cümle: *Bir ara gözlerimiz karşılaştı, değil mi?*
40. Cümle: *Kimin için, ne için dua edeceksin?..*
54. Cümle: *Babanın işleri hâlâ düzelmedi mi? ...*
58. Cümle: *Görücüler, söz alma, şerbet, kına gecesi...*
64. Cümle: *Sonra bir aylık izin bitti ve siz buraya geldiniz...*
70. Cümle: *Ve kocan...*
75. Cümle: *Onun kravatını, yürüyüşünü, bakışını nasıl unuttun? ...*
86. Cümle: *Güneş aylardan sonra ilk defa ısıtıyordu.*
90. Cümle: *Kocan sana annesinden, babasından, kardeşlerinden bahsetti...*
100. Cümle: *Elini alnına koyuyor, sana «nasılsın» diye soruyordu.*
114. Cümle: *Yoksa onu sen de mi unuttun? ...*
118. Cümle: *Yok canım sen de.* cümleleri seviyeye uygun bulunup korunmuştur. Eksiltili cümleler ise hikâyenin üslubuna sadık kalmak ve okuyucuda estetik tat bırakmak amacıyla korunmuştur.

2.5.2.2. Silme

Silme, metnin anlamına doğrudan katkıda bulunmayan ya da ayrıntı içeren bölümlerin metinden atılmasıdır (Bölükbaş, 2015, 928). Uygulamada 27. cümle olan ‘*Odandaki her şey koyu kurşunî bir karanlığın sınırsız boşluğu içinde ve asırlarca*

ötede kaybolup gitmişti. ' cümlesi, 23. cümlelerin tekrarı olması dolayısıyla ve anlama bir katkı sağlamaması sebebiyle cümleden tamamen çıkarılmıştır.

2.5.2.3. Genişletme

Metinde bilinmeyen ya da zor sözcüklerin yanına bilgiler ekleyerek açıklama yapmak genişletmedir (Özmen, 2019, 162). 51. cümlede özgün cümledeki 'o gece', 'gerdek gecesi'ne gönderme yapmaktadır. Fakat 'gerdek gecesi' de seviye üstü olduğundan yanına açıklama cümlesi eklenmiştir. Seviye üstü olduğu hâlde cümleden çıkarılmamasının nedeni kültürel aktarım sağlamaktır.

Özgün Cümle: *Zaten, bu bir o gece için değildi ki...*

Uyarlanmış Cümle: *Zaten, bu sadece o gerdek gecesi, yani gelin ve damatın ilk defa beraber olma gecesi için değildi.*

2.5.2.4. Sözcüksel Değişirme

- Kullanım Sıklığı Az Olan Sözcüklerin Kullanım Sıklığı Fazla Olan Sözcüklerle Değiştirilmesi

Uyarlanan metinde bu ilkeye sıklıkla başvurulmuştur. Kullanım sıklıkları belirlenirken Ölker (2011) tarafından yapılan 'Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1050 Arası)' isimli doktora tezinden, Aydın (2015) tarafından yapılan 'Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması' isimli yüksek lisans tezinden ve Göz (2003) tarafından yazılan 'Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü' isimli kitabından yararlanılmıştır.

Uygulamadan örnek verecek olursak,

Özgün cümle: *Frenlerin gıcirtısı kesilmeden pencereyi açtım: ilerideki vagonlardan birisine heybeli ve sepetli bir köylü bindi.*

Uyarlanmış Cümle: *Frenlerin gürültüsü bitmeden pencereyi açtım. İlerideki vagonlardan birisine çantalı ve sepetli bir köylü bindi.*

Özgün metinde 3. cümlede geçen 'gıcirtı' sözcüğünün kullanım sıklığının Ölker'e (2011) göre 5 olması sebebiyle yine Ölker'e (2011) göre kullanım sıklığı 88 olan 'gürültü' sözcüğüyle değiştirilmiştir.

- Günümüz Türkçesinde Artık Kullanılmayan Sözcük ve İfadelerin Güncel Karşılıklarıyla Değiştirilmesi

Bu ilkeye örnek olarak 15. cümlede özgün metinde geçen ‘katar’ sözcüğü, günümüz Türkçesinde artık kullanılmayan ‘katar’ sözcüğü ‘tren’ ile değiştirilmiştir.)

Özgün Cümle: *İleride, katar şefine selâm duran istasyon memuru, lokomotifin büsbütün salıverdiği su buharları içinde büsbütün hayalleşti.*

Uyarlanmış Cümle: *İlerideki istasyon memuru, tren şefine selam veriyordu. O, lokomotifin dumanları içinde tamamen kayboldu.*

- Yan veya Mecaz Anamlarda Kullanılan Sözcüklerin Gerçek Anamlarıyla Değiştirilmesi

16. cümlede ‘yürümek’ eylemi yan anlamda kullanılmış olup gerçek anlamı olan ‘hareket ‘etmek ile değiştirilmiştir.

Özgün cümle: *Tren ağır ağır yürüdü.*

Uyarlanmış Cümle: *Tren yavaş yavaş hareket etti.*

- Kiplikleri Verdikleri Anlam ile Yeniden Yazma

Bu ilkeye örnek olarak 94. cümlede ‘-mAll’ biçimbiriminin güçlü tahmin anlamında kullanıldığı görülmektedir. Bu biçimbirimi ‘büyük olasılıkla’ zarfı ile değiştirilmiştir.

Özgün Cümle: *O gün sen de ona sizinkilerden bahsetmiş olmalısın.*

Uyarlanmış Cümle: *Sen de o gün, büyük ihtimalle ona aileden bahsettin.*

2.5.2.5. Sözdizimsel Değiştirme

- Devrik Cümleleri Kurallı Hâle Getirme

112. cümlede bu ilkeye örnek görülmektedir. Cümle kurallı olarak tekrar yazılmıştır.

Özgün Cümle: *Ne bilsin o, kara yağız ilkokul öğretmenini...*

Uyarlanmış Cümle: *O esmer öğretmen kimdi? Kocan bunu bilmiyordu.*

- Sıralı Cümleleri Bölme

2. cümledeki sıralı cümle, iki basit cümleye ayrılmıştır.

Özgün Cümle: *Gelirken gece geçmiştik; bu sefer ikindiden epey sonraydı.*

Uyarlanmış Cümle: *Daha önce gece geçtik. Bu sefer akşamdı.*

- Bileşik Yapılı Komleks Cümleleri Basit Hâle Getirme

33. Cümlede ortaç ve ulaçlarla oluşturulmuş oldukça karmaşık yapıda bir cümle görülmektedir. Bu tek cümle, altı basit cümle halinde düzenlenmiştir.

Özgün Cümle: *Şu, her akşam bu saatte gelen ve bir dakika durduktan sonra; deli gibi sevilen, fakat sevmeyen bir erkek gibi; vahşî, kaba ve kayıtsız; lâkin vahşeti, kabalığı, kayıtsızlığı arttıkça daha çok sevilen, bırakıp gittikçe daha çok bağlayan bir erkek gibi çekip giden tren.*

Uyarlanmış Cümle: *O tren bir erkeğe benziyordu. O erkek, her akşam bu saatte geliyordu. O, bir dakika durduktan sonra sen onu deli gibi seviyordun ama o seni sevmiyordu. Tren vahşi, kaba ve ilgisiz bir erkeğe benziyordu. Sen o trenin vahşiliğini ve kabalığını seviyordun. O, seni bırakıp gidiyordu ama sen onu kalbinle sevmeye devam ediyordun.*

- Anlamı Daha Belirgin Kılmak İçin Cümleye Bağlaç Ekleme

Uygulamada bu ilke bağlamında 6. cümleye sebep- sonuç anlamı katan ‘çünkü’ bağlacı eklenerek cümle yeniden oluşturulmuştur.

Özgün Cümle: *Bu, şu berbat yolun orada kayboluşundan belli...*

Uyarlanmış Cümle: *Böyle düşündüm çünkü yol ileride kayboluyordu.*

2.6. İlgili Araştırmalar

Bakan (2012), yüksek lisans tezinde metindilbilim ölçütlerinden ‘bağlaşıklık’ ve ‘bağdaşıklık’ çerçevesinde Sait Faik’in ‘Meserret Oteli’ adlı hikâyesini B1 seviyesine uygun şekilde sadeleştirmiştir. Sadeleştirilen metne bir de okuma-anlama etkinlikleri eklenmiştir. Çalışma; özgün metnin çözümlemesi, özgün metnin sadeleştirmesi ve sadeleştirilmiş metni anlamayı sınama olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Bu çalışma öğrenci grupları üzerinde uygulanamamış olup uygunluğu ve verimliliği ölçülememiştir.

Mazlum (2014), yüksek lisans tezinde Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç ve Dokuzuncu Hariciye Koşu romanlarını A1 ve A2 seviyesine uyarlamıştır. Sadeleştirmenin neye dayandırıldığı konusu eksik olan tezin sonuna sözlük eklenmiştir.

Aydın (2015), yapmış olduğu yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyelerinde hangi sözcüklerin kullanılması gerektiğiyle ilgili bir çalışma yapmış, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarını tarayarak seviyelere göre sözcük listeleri hazırlamıştır. İncelenen ders kitaplarında olmayan ve YTKSS’de sıklık değeri yüksek olan bazı sözcükler de listeye dâhil edilerek toplam 5500 sözcüklük bir liste elde edilmiştir. Yapmış olduğumuz çalışmada A2 seviyesi için önerilen bu sözcükler dikkate alınmıştır.

Eroğlu (2015), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin’in Üç Nasihat adlı hikâyesini B2 dil düzeyine uygun bir şekilde sadeleştirmiştir. Sadeleştirilme; Krashen’in ‘anlaşılır girdi’ kuramına ve özetleme, sadeleştirme, kısaltma, bölme, açıklama, genişletim, birleştirme, yerine koyma, düzenleme, düşürme, eksiltme vb. dilbilimsel işlemlere dayandırılmıştır. Metni anlamaya yönelik sorular bulunmamaktadır.

Kutlu (2015), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin’in ‘Kaşığı’ ve ‘Perili Köşk’ adlı hikâyelerini A1-A2 seviyesine uyarlanmıştır. Genel tarama modeli kullanılan tezin sonuna okuma öncesi ve sonrası etkinlikler eklenmiş olup öğrenci üzerinde etkinliği ve verimliliği denenmemiştir.

İpek (2018), yüksek lisans tezinde Mustafa Kutlu’nun ‘Ya Tahammül Ya Sefer’ isimli hikâyesini B1 seviyesine uyarlamıştır. Tek grup ön test son test desenliyle oluşturulan çalışmada Türkçeyi yabancı olarak öğrenen 30 öğrenciye 2 hafta arayla sırasıyla özgün ve sadeleştirilmiş metin uygulanmıştır. Özgün metni okuyan öğrencilerin başarı puanı ortalaması 35,17 iken sadeleştirilmiş metni okuyan öğrencilerin başarı puanı ortalaması 74,17 olmuştur. Bu durum, öğrencilerin özgün ve sadeleştirilmiş metinlere ait anlama oranlarında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir.

Akıncılar (2018), yüksek lisans tezinde Dede Korkut hikâyelerini yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için B1 düzeyinde sadeleştirmiştir. Hikâyelerin sonuna tüm becerileri ölçmeye yönelik etkinlikler ve okuma metinleri eklenmiştir. Araştırmada genel tarama modeline bağlı olarak doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır.

Demirel (2019), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi* isimli yüksek lisans tezinde iki hikâyeyi A2

seviyesine ve bir hikâyeyi B1 seviyesine ‘orta özgünlük ve yapısal yaklaşım’ ilkelerine dayandırarak sadeleştirmiştir. Uyarlanan metinlere okuduğunu anlama becerisini ölçmek amacıyla son test eklenmiştir. Araştırmada B1 dil düzeyindeki 100 öğrenci iki eşit gruba bölünerek bir gruba ‘Hayat Güzeldir’ hikâyesinin özgün formu, diğer gruba ise sadeleştirilmiş formu verilmiştir. İki grup da metin sonunda hazırlanmış olan son teste tabii tutulmuşlardır. Tezde nicel araştırma yöntemlerinden, son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Özgün metni okuyan öğrencilerin başarı puanı oranı %46,942 iken sadeleştirilmiş metni okuyan öğrencilerin başarı oranı %78,6 olarak hesaplanmış olup deney grubunun kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Özmen (2019), ‘*Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması*’ isimli doktora tezinde altı öyküyü, metin değiştirme tekniklerinden çözümleme, dönüştürme, yeniden oluşturma yöntemlerini kullanarak A1, A2 ve B1 seviyelerine göre yeniden oluşturmuştur. Değiştirilmiş metinlerden elde edilen seslem sayısı, tümce sayısı, sözcük sayısı verileri üzerinden okunabilirlik değerlerine ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma desenlerinden son test kontrol gruplu deneysel desen modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2005, 97) göre gerçek deneme modelleri, bilimsel değeri en yüksek olan denemelerdir. Son test kontrol gruplu modelde yansız atama ile oluşturulmuş biri deney ve diğeri kontrol grubu olmak üzere iki grup bulunmaktadır. Grupların yansız atamayla oluşturulmasıyla deney öncesi benzerliğin sağlandığı kabul edilir. Gruplara sadece son test uygulanır (Karasar, 2005, 98).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel boyutunun yürütüldüğü çalışma grubu Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler arasından oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara Üniversitesi TÖMER Taksim şubesinde öğrenim gören A2 seviyesindeki 30 öğrenci oluşturmaktadır. Kontrol grubunda 15, deney grubunda 15 olmak üzere sınıflanan öğrenciler seçkisiz olarak belirlenmiştir. Çalışma grubundaki öğrenciler, öğrenim gördükleri süre olarak benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet ve ana dili gibi demografik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Yaş, Cinsiyet ve Anadili Değişkenlerine Göre Dağılımı

Değişken	Grup	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	6	40	10	66,7	16	53,3
	Erkek	9	60	5	33,3	14	46,7
Yaş	18-25 Yaş	8	53,3	7	46,7	15	50
	26-36 Yaş	7	46,7	8	53,3	15	50
Anadili	Arapça/Farsça	10	66,7	9	60	19	63,3
	Avrupa-Asya Dilleri	5	33,3	6	40	11	36,7
Tüm değişkenler için toplam		15	100	15	100	30	100

* Yüzde verileri grup içinde hesaplanan yüzde değerini vermektedir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmanın katılımcılarının cinsiyet değişkeni bakımından dengeli bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Toplamda 30 katılımcının 16'sı kadın, 14'ü erkektir. Deney grubunda erkekler biraz daha fazla iken kontrol grubu kadın ağırlıklı oluşmuştur. Katılımcılar yaş değişkeni bakımından incelendiğinde yaşların 18 ile 36 arasında değiştiği; başka bir deyişle, katılımcıların ağırlıklı olarak genç yetişkinlerden oluştuğu görülmektedir. Grubun küçüklüğü nedeniyle katılımcılar iki yaş grubuna ayrılmıştır. Bu yaş gruplarına göre dağılımın dengeli bir şekilde oluştuğu söylenebilir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun ana dili Arapça-Farsça olduğu için bu değişkene göre katılımcılar iki gruba ayrılmıştır. Arapça-Farsça dışındaki diller Rusça, Türki Cumhuriyetler ve Avrupa ülkelerinin dilleri olduğu için bu diller “Avrupa – Asya Dilleri” adı altında gruplanmıştır. Bu değişkene göre dağılım Arapça-Farsça lehine (%63,3) şekillenmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın nicel boyutuna ait verilerin toplanmasında son test kontrol gruplu deneysel desen uygulanmıştır. Deneysel işlemin etkisini belirlemek amacıyla deney ve kontrol gruplarının son test puanları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma işlemi bağımsız (ilişkisiz) gruplar için t-testi ile yapılmıştır. Test sonucuna göre deney grubunun son test puanlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde farklı olması durumunda bu farkın uygulanan deneysel işlemde kaynaklandığı yorumu yapılabilir.

Araştırmanın nitel boyutuna ait verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Bu teknikte yanıtlayıcı, araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde kısmen düzeltme ve düzenleme yapılabilir. Araştırmacı ve yanıtlayan, görüşme akışına bağlı olarak bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler (Sönmez ve Alacapınar, 2013, 108). Araştırmada deney grubundan üç öğrenciye yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmış, elde edilen veriler içerik analiziyle yorumlanmıştır.

3.4. Metin Seçimi

Kutlu'ya (2015, 5) göre uyarlanacak hikâyeleri seçerken bazı konulara dikkat edilmelidir.

- Hikâyeler hem Türk kültürünü hem de evrensel kültürü içermelidir.
- Hikâyedeki dil mecaz anlamlardan olabildiğince uzak olmalı ve sade bir Türkçe ile yazılmış olmalıdır.
- Sözcükler ve dil bilgisel yapılar hedef seviyeye uyarlanabilecek düzeyde olmalıdır.
- Uyarlanacak hikâyelerde uyarlamayı zora sokacak çok sayıda söz sanatı bulunmamalıdır.
- Seçilen hikâyelerinin başlıkları da seviyeye uygun ve merak uyandırıcı nitelikte olmalıdır.

Tarık Buğra tarafından yazılmış olan öyküde trende görülen bir kadının hayat hikâyesi yazar tarafından hayal yoluyla anlatılmaktadır. Öykünün konusu gerçek hayattan unsurlar barındırmakta olup ilk tanışma, evlilik, çocuk büyütme gibi evrensel konuların Türk kültüründeki yansımaları görülmekte ve Türk aile yapısı açısından ipuçları içermektedir.

Öykünün dili akıcıdır ve çok fazla söz sanatı ve derin yapı içermemektedir. A2 seviyesine uygun olan belirli geçmiş zaman, şimdiki zaman hikâye, gelecek zaman, geniş zaman, adlaştırma gibi dilbilgisi yapıları kullanılmıştır.

3.5. Uygulama

Bu bölümde metin değiştirim teknikleri kullanılarak Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı hikâyesi A2 düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlama aşamasında uzman görüşü alınmış, verilen dönütler dikkate alınarak uyarlama tekrar revize edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aşamasında uyarlanmış olan bu metin deney grubundaki 15 öğreniciye okutulup okuduğunu anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Metnin özgün hâli ise yine 15 kişiden oluşan kontrol grubuna uygulanmış ve bu gruba da aynı sorular yöneltilmiştir.

3.5.1. Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması

Başlık: Hayat Böyledir İşte

(Metnin başlığı seviyeye uygun bulunmuş ve korunmuştur.)

1. Cümle: Tren o istasyonda bir dakika duruyordu.

Uyarlanmış Cümle: Tren o istasyonda bir dakika duruyordu.

(Özgün cümle korunmuştur.)

2. cümle: Gelirken gece geçmiştik; bu sefer ikindiden epey sonraydı.

Uyarlanmış Cümle: Daha önce gece geçtik. Bu sefer akşamdı.

(Duyulan geçmiş zamanın hikâyesi seviyeye uygun olmadığı için geçmiş zamanla değiştirilmiştir. CEFR'a göre 'eylem+Irken' yapısı seviyeye uygun olmadığı için çıkarılmış, 'daha önce' zaman zarfı eklenmiştir. Bölükbaş'a (2015) göre bir ifadenin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesi gerektiği ilkesine dayandırılarak 'ikindiden epey sonra' söz grubu, 'akşam' ile değiştirilmiştir. Sıralı cümle, iki basit cümle olarak gösterilmiştir.)

3. Cümle: Frenlerin gıcirtısı kesilmeden pencereyi açtım: ilerideki vagonlardan birisine heybeli ve sepetli bir köylü bindi.

Uyarlanmış Cümle: Frenlerin gürültüsü bitmeden pencereyi açtım. İlerideki vagonlardan birisine çantalı ve sepetli bir köylü bindi.

(Ölker (2011) tarafından yapılan araştırmaya göre 'gıcirtı' sözcüğünün kullanım sıklığının 5 olarak görülmesi sebebiyle cümleden çıkarılıp kullanım sıklığı 80 olan 'gürültü' sözcüğü kullanılarak sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Durmuş'a (2013b, 402) göre temel anlamlarıyla kullanılmayan sözcükler, öğrenci tarafından anlaşılamayabilir. TDK Güncel Türkçe sözlükte 'kesilmek' sözcüğünün birinci anlamı, cümledeki anlamından farklıdır. Bu sebeple bu kelimenin yerine 'bitmek' sözcüğü kullanılmıştır. Günümüz Türkçesinde eskimiş olarak kabul edilebilecek 'heybe' sözcüğü ise 'çanta' ile değiştirilmiştir.)

4. Cümle: Onun hayatını ve geldiği yeri bilmek isterdim.

Uyarlanmış Cümle: Acaba nereden geliyordu? Nasıl bir hayatı vardı? Bunları bilmek istiyordum.

(Yapı bakımından girişik bileşik cümle olan özgün cümledeki ortaç atılarak üç ayrı cümleye ayrılmıştır. Geniş zamanın hikâyesi seviye üstü olduğunda şimdiki zamanın hikâyesiyle değiştirilmiştir.)

5. Cümle: Köy, birkaç kilometre ilerideki tepenin ardında olmalıydı.

Uyarlanmış Cümle: Büyük ihtimalle onun köyü birkaç kilometre ilerideki tepenin arkasındaydı.

(Özgün cümlede iyelik zamiri ve iyelik eki eksilmesi bulunmaktadır. Anlamı belirginleştirmek amacıyla 'köy' sözcüğü 'onun köyü' olarak değiştirilmiştir. Özgün cümlede gereklilik kipinin hikâyesi güçlü tahmin bağlamında kullanıldığından cümleye bu anlamı vermek amacıyla 'büyük ihtimalle' zarfı eklenmiş olup gereklilik kipi seviye üstü olduğundan bu kip cümleden çıkarılmıştır.)

6. Cümle: Bu, şu berbat yolun orada kayboluşundan belli...

Uyarlanmış Cümle: Böyle düşündüm çünkü yol ileride kayboluyordu.

(Aytan ve diğ.'ne (2018, 1074) göre 'anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi' kıstasına dayanarak cümlede biçimsel değiştirme yapılmıştır. 'Çünkü' bağlacıyla bir önceki cümleyle sebep-sonuç ilişkisi kurulmuştur.)

7. Cümle: Lokomotifin yanında duran lâcivert elbiseli memur, su buharları içinde, rüyada gibi görünüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Lokomotifin yanında lacivert elbiseli bir memur duruyordu. O, dumanlar yüzünden çok net görünmüyordu. *(Özgün cümledeki ortaçlı yapı, CEFR'a göre seviye üstü olduğundan cümleden çıkarılmıştır ve cümle ikiye bölünmüştür. Aydın'a (2015) göre 'buhar' sözcüğü A2 seviyesi hedef sözcük listesinde bulunmadığından dolayı cümleden çıkarılmış, yerine 'duman' sözcüğü getirilmiştir. Aytan ve diğ.'ne (2018, 1073) göre soyut anlatımların anlaşılır ve somut ifadelerle değiştirilmesi ilkesine dayanarak 'rüya gibi görünmek' ifadesi 'net görünmemek'*

olarak değiştirilmiştir. Anlamın belirginleşmesi için sebep- sonuç anlamı veren 'yüzünden' zarfı eklenmiştir.)

8. Cümle: İstasyonda ne başka bir insan ne de bir eşya vardı.

Uyarlanmış Cümle: İstasyonda ne başka bir insan ne de bir eşya vardı.

(Özgün cümle korunmuştur. CEFR'a göre 'ne ne' bağlacı, A2 gramer kazanımlarını karşılamaktadır.)

9. Cümle: Görünürlerde ağaç da yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Etrafta ağaç da yoktu.

(CEFR'a göre isimleşmiş ortaç yapısı seviyeye uygun olmadığından 'etraf' sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

10. Cümle: Şu, karşımdaki çamlar müstesna.

Uyarlanmış Cümle: Karşımda sadece çam ağaçları vardı.

(Anlamayı kolaylaştırmak için 'çam' sözcüğüne 'ağaç' tamlananı eklenerek belirtisiz tamlama yapılmıştır. Günümüz Türkçesinde kullanım sıklığı az olan 'müstesna' sözcüğü cümleden çıkarılmıştır.)

11. Cümle: Saydım; tam 26 tane idiler: İnce, fakat çok yüksek ve koyu yeşil renkli tam yirmi altı çam ağacı...

Uyarlanmış Cümle: Saydım. Tam 26 taneydiler. Orada ince, fakat çok yüksek ve koyu yeşil renkli tam yirmi altı çam ağacı vardı.

(Sıralı cümleler basit cümlelere dönüştürülmüştür. Sözcükten ayrı kullanımı pek yaygın bir gramer yapısı olan 'idi' ek eylemi sözcüğe bitişik olarak yazılmıştır. Eksilteli olan yüklem geçmiş zaman olarak düzenlenmiştir.)

12. Cümle: Dalları tâ yukarıdan başlıyor ve böylece kümenin altında ferah, sakın ve rüyalı bir kıt'a meydana geliyordu.

Uyarlanmış Cümle: Ağaçların dalları en yukarıdan başlıyordu. Ağaçların altındaki gölgeler geniş ve sakın bir alan oluşturuyordu.

(Tamlayan eksiltmesi bulunan cümleye anlam netliği sağlamak amacıyla 'ağacın' tamlayanı eklenmiştir. Uzaklık anlatan 'ta' zarfı, cümledeki anlam bütünlüğünü

sağlayacak şekilde ‘en ‘ zarfıyla değiştirilmiştir. Kullanım sıklığı daha az olan ‘kıt’a’ sözcüğünün yerine alan sözcüğü getirilerek sözcüksel değiştirim yapılmıştır. ‘Meydana getirmek’ yerine ‘oluşturmak’ sözcüğü kullanılmıştır. Aydın’a (2015) göre ‘ferah’ sözcüğü A2 seviyesi hedef sözcük listesinde bulunmadığından dolayı cümleden çıkarılmış, yerine ‘geniş’ sözcüğü getirilmiştir.)

13. Cümle: Bir yaz ikindisi orada oturmak, uzakları ve uzaktakileri düşünmek hoş olmalıydı.

Uyarlanmış Cümle: Bir yaz akşamı orada oturmak, uzakları ve uzaktaki insanları düşünmek büyük ihtimalle güzeldi.

(Gereklilik kipi, özgün cümlede güçlü tahmin anlamında kullanıldığı için cümleye bu anlamı katmak adına ‘büyük ihtimalle’ zarfı eklenmiştir. Göz’e (2003) göre sıklık değeri 286 olan ‘hoş’ sözcüğü, sıklık değeri 855 olan ‘güzel’ sözcüğü değiştirilmiştir. ‘İkinci’ yerine ‘akşam’ tercih edilmiştir.)

14. Cümle: Düdük öttü.

Uyarlanmış Cümle: Düdük öttü.

(Özgün cümle korunmuştur.)

15. Cümle: İleride, katar şefine selâm duran istasyon memuru, lokomotifin büsbütün salıverdiği su buharları içinde büsbütün hayalleşti.

Uyarlanmış Cümle: İlerideki istasyon memuru, tren şefine selam veriyordu. O, lokomotifin dumanları içinde tamamen kayboldu.

(Girişik bileşik olan özgün cümle, bünyesindeki ortaç atılarak iki parçaya bölünmüştür. Yer yön zarfı olan ‘ileride’, özne grubuna dâhil edilmiştir. CEFR’a göre seviye üstü kabul edilen tezlik eylemi cümleden silinmiştir. ‘Büsbütün’ yerine frekansı daha çok olan ‘tamamen’ sözcüğü eklenmiştir. Mecazlı bir söyleyiş olan ‘hayalleşmek’ eylemi yerine daha somut bir söz grubu olan ‘kaybolmak’ getirilerek sözcüksel değiştirim yapılmıştır. Aydın (2015)’a göre ‘buhar’ sözcüğü A2 seviyesi hedef sözcük listesinde bulunmadığından dolayı cümleden çıkarılmış, yerine ‘duman’ sözcüğü getirilmiştir. Günümüz Türkçesinde sık kullanılmayan ‘katar’ sözcüğü ‘tren’ ile değiştirilmiştir.)

16. Cümle: Tren ağır ağır yürüdü.

Uyarlanmış Cümle: Tren yavaş yavaş hareket etti.

(Ölker (2011)'e göre sıklık değeri 42 olan 'ağır ağır' zarfı, sıklık değeri 172 olan 'yavaş yavaş' zarfı ile değiştirilmiştir. Özgün cümlede gerçek anlamının dışında kullanılmış olan 'yürümek' eylemi, 'hareket etmek' eylemiyle değiştirilmiştir.)

17. Cümle: Çamlar geriye doğru kaydı.

Uyarlanmış Cümle: Çam ağaçları geride kaldı.

(Anlamı belirginleştirmek için 'çam' sözcüğüne 'ağaç' tamlananı eklenerek belirtisiz tamlama yapılmıştır. Özgün metinde yan anlamda kullanılan 'geriye kaymak' eylemi 'geride kalmak' ile değiştirilmiş, somutlaştırılmıştır.)

18. Cümle: Tek katlı, uzun istasyon binası bize doğru ilerledi: Evvelâ, açık duran bir kapı; içeride masa, manipleler, şeritler; bir soba...

Uyarlanmış Cümle: Tek katlı istasyon binası bize doğru yaklaştı. İlk önce açık bir kapı görüldü. Odanın içinde masa ve soba vardı.

('ilermek' eylemi 'yaklaşmak' ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanımı eskimiş olan 'evvelâ' sözcüğünün yerine 'ilk önce' kullanılmıştır. 'Maniple' ve 'şerit' sözcüklerinin, öğrencinin zihninde bir resim uyandırmayacağı düşünülerek cümleden çıkarılmıştır. İki noktadan sonra gelen açıklama cümlesi sıralı cümleden ayrılıp ortacın da cümleden çıkarılmasıyla iki ayrı basit cümle hâline getirilmiştir.)

19. Cümle: Sonra, ince ve mor tel örgülü bir pencere, bir pencere daha.

Uyarlanmış Cümle: Sonra, ince ve mor tel örgülü iki pencere vardı.

(Sözcük tekrarını önlemek adına 'bir pencere daha' ifadesi cümleden çıkarılmıştır. Hikâyedeki zaman uyumunun yakalanması için eksilteli olan 'vardı' yüklemi cümleye eklenmiştir.)

20. Cümle: Ve., sen...

Uyarlanmış Cümle: Ve., sen...

(Özgün cümledeki şiirsel anlatım korunmuştur.)

21. Cümle: Sen o pencerede idin: Odana sızan donuk ikindi aydınlığında beliren yalnız sendin; yalnız senin saçların, güzel yüzün, omuzların...

Uyarlanmış Cümle: Sen o penceredeydin. Odana akşam güneşinin ışığı giriyordu. Bu ışık çok canlı değildi ama sadece sana ışık veriyordu. Sadece senin saçların, güzel yüzün ve omuzların vardı.

(Sıralı cümleler basit cümleye dönüştürülmüştür. Sözcükten ayrı kullanımı pek yaygın bir gramer yapısı olan 'idi' ek eylemi sözcüğe bitişik yazılmıştır. 2. cümlede olduğu gibi ikindi yerine akşam sözcüğü kullanılmıştır. Cümleyi kompleks yapan ortaç yapısı kaldırılıp cümle iki ayrı cümleye bölünmüştür.' Donuk' sözcüğü yerine 'canlı olmayan' anlamının verildiği bir basit cümle eklenmiştir. Işığın donuk olmasına rağmen kadını aydınlattığını vurgulandığı cümleye 'ama' bağlacı aracılığıyla karşıtlık anlamı verilmiştir. Aydın'a (2015) göre seviye üstü olan 'aydınlık' sözcüğü cümleden çıkarılmış, 'ışık vermek' eylem grubu cümleye eklenmiştir. Özgün cümlede eksilteli olarak kullanılan 'vardı' yüklemi cümleye eklenmiştir.)

22. Cümle: İşte o kadar.

Uyarlanmış Cümle: İşte o kadar.

(Özgün cümle korunmuştur.)

23. Cümle: Geri taraf koyu kurşunî bir karanlığın sınırsız boşluğu içinde ve asırlarca ötede kaybolup gitmişti.

Uyarlanmış Cümle: Senin arkandaki taraf, koyu gri bir karanlığın içinde kayboldu.

(Anlamı belirginleştirmek için 'geri taraf' sıfat tamlaması, 'senin arkandaki taraf' olarak değiştirilmiş ve özneye vurgu yapması açısından virgülle ayrılmıştır. Öker'e (2011) göre sıklık değeri 8 olan 'kurşunî' sıfatı, sıklık değeri 65 olan 'gri' ile değiştirilmiştir. Özgün cümledeki sözcük yoğunluğunun azaltılması için cümleden 'koyu, sınırsız boşluk, asırlarca ötede' sözcük ve söz grupları cümleden çıkarılmıştır.)

24. Cümle: Sen de kayboldun.

Uyarlanmış Cümle: Sen de kayboldun.

(Özgün cümle korunmuştur.)

25. Cümle: Tren hızını artırıyor: İstasyon memurunun önünden, bir sitem bakışı gibi bir lâhzada geçtik.

Uyarlanmış Cümle: Tren hızını artırıyordu. İstasyon memurunun önünden hızlıca geçtik.

(İki noktayla oluşturulan sıralı cümle ayrılarak basit cümle hâline getirilmiştir. Sonra gelen ve uyarlanan metinde iki ayrı cümle olarak kabul edilmiştir. Hikâyenin genelindeki zaman uyumunu yakalamak için şimdiki zaman, şimdiki zamanın hikâyesine dönüştürülmüştür. Söz sanatları anlamayı güçleştireceğinden geçişin tarzını betimleyen ‘bir sitem bakışı gibi’ söz grubu cümleden silinmiştir.)

26. Cümle: Kocan odur değil mi?

Uyarlanmış Cümle: Kocan oydu değil mi?

(Yüklem geçmiş zamana çevrilmiştir.)

27. Cümle: Odandaki her şey koyu kurşunî bir karanlığın sınırsız boşluğu içinde ve asırlarca ötede kaybolup gitmişti.

Uyarlanmış Cümle: Yok

(Aytan ve diğ. 'ne (2018, 1074) göre Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metin küçültülmelidir. Bu ilkeye istinaden, 23. cümlelerin bir nevi tekrarı olan 36. cümle, uyarlanan metinden tamamen çıkarılmıştır.)

28. Cümle: Bu, her akşam böyledir değil mi?...

Uyarlanmış Cümle: Bu, her akşam böyleydi değil mi?...

(Yüklem geçmiş zamana çevrilmiştir.)

29. Cümle: Sabah ne ise...

Uyarlanmış Cümle: Sabahları neyse...

(Özgün cümlede geçen ‘sabah’ zaman zarfı genel bir rutini ifade ettiği için anlamın netleşmesi açısından ‘sabahları’ olarak değiştirilmiştir. ‘ne ise ‘ yerine kalıplaşmış olan ‘neyse’ bağlacı kullanılmıştır.)

30. Cümle: Öğleleri ne ise...

Uyarlanmış Cümle: Öğleleri neyse...

(‘Ne ise ‘ yerine kalıplaşmış olan ‘neyse’ bağlacı kullanılmıştır.)

31. Cümle: Fakat bu ikinci sonraları.

Uyarlanmış Cümle: Fakat bu akşamları...

(‘İkinci sonraları’ yerine kullanım sıklığı daha fazla olan ‘akşamları’ kullanılmıştır.)

32. Cümle: Hüzün tatlı ve dost bir duygudur; ama tren bırakmaz ki...

Uyarlanmış Cümle: Hüzün tatlı ve dost bir duyguydu; ama tren bırakmıyordu...

(Zaman uyumunu sağlamak için geçmiş zaman ek eylemi kullanılmıştır. Özgün cümledeki ‘ki’ bağlacı, CEFR’a göre seviye üstü olduğundan cümleden silinmiştir. Cümlelerin yüklemi zaman bütünlüğü açısından şimdiki zamanın hikâyesiyle değiştirilmiştir.)

33. Cümle: Şu, her akşam bu saatte gelen ve bir dakika durduktan sonra; deli gibi sevilen, fakat sevmeyen bir erkek gibi; vahşî, kaba ve kayıtsız; lâkin vahşeti, kabalığı, kayıtsızlığı arttıkça daha çok sevilen, bırakıp gittikçe daha çok bağlayan bir erkek gibi çekip giden tren.

Uyarlanmış Cümle: O tren bir erkeğe benziyordu. O erkek, her akşam bu saatte geliyordu. O, bir dakika durduktan sonra sen onu deli gibi seviyordun ama o seni sevmiyordu. Tren vahşi, kaba ve ilgisiz bir erkeğe benziyordu. Sen o trenin vahşiliğini ve kabalığını seviyordun. O, seni bırakıp gidiyordu ama sen onu kalbinle sevmeye devam ediyordun.

(Çok fazla ortaç ve ulaç içeren girişik sıralı cümle, basit cümleler hâlinde tekrar düzenlenmiştir. Seviye üstü olan ortaçlar cümleden çıkarılmıştır. Kullanım sıklığı az olan ‘kayıtsız’ sözcüğü yerine ‘ilgisiz’ sözcüğü tercih edilmiştir. Özgün cümledeki edilgen yapılar etken hâline getirilmiştir. Özgün cümledeki ‘bağlanmak’ eylemi yan anlamda kullanıldığından bu eylem yerine aynı anlamı veren ‘kalple sevmek’ eylemi kullanılmıştır.)

34. Cümle: Bu tatlı ve dost duyguyu bırakmaz ki...

Uyarlanmış Cümle: Bu tatlı ve dost duygu bırakmıyordu...

(Özgün cümledeki ki bağlacı, CEFR'a göre seviye üstü olduğundan cümleden silinmiştir. Cümlelerin yüklemi zaman bütünlüğü açısından şimdiki zamanın hikâyesiyle değiştirilmiştir.)

35. Cümle: Bir ara gözlerimiz karşılaştı, değil mi?

Uyarlanmış Cümle: Bir ara gözlerimiz karşılaştı, değil mi?

(Özgün cümle korunmuştur.)

36. Cümle: Ve sen benimle beraber kilometreler, kilometreler aştın; saçların omuzlarıma yayıldı ve benden, dinlemek istediğin, gelinlik çağında hasretiyle sarsıldığın sözleri işittin; söylemek için yanıp tutuştuğun fakat söyleyemediğin, asla söyleyemeyeceğin şeyleri bana mırıldandın.

Uyarlanmış Cümle: Ve sen benimle beraber yolculuk yaptın. Bu yolculuk çok uzun sürdü. Senin saçların, benim omuzlarıma yayıldı. Ben sana bazı şeyler anlattım. Sen bunları dinlemek istedin. Bu sözler genç kızken seni çok etkiliyordu. O zamanlar, sen gençken bazı şeyleri söylemeyi çok istiyordun ama hiç söyleyemiyordun. İşte o şeyleri kulağıma yavaşça söyledin.

(Girişik bileşik ve sıralı cümleler basit cümlelere dönüştürülmüştür ve filimsiler çıkarılmıştır. 'Kilometreler aşmak' ifadesinin A2 düzeyine uygun olmadığı düşünülmüş ve bu yolculuğun çok uzun sürdüğünü anlatan bir cümle eklenmiştir. 'Sarsılmak' sözcüğü mecazlı olduğundan çıkarılmış, yerine 'etkilenmek' sözcüğü getirilmiştir. 'Yanıp tutuşmak' deyiimi yerine anlamsal karşılığı yerine getirecek şekilde 'çok istemek' ifadesi eklenmiştir. 'Gelinlik çağı' söz grubu yerine anlamı belirginleştirmek için 'genç kızken' zarfı tercih edilmiştir. A2 seviyesine uygun olmayan 'mırıldanmak' sözcüğü yerine 'kulağına yavaşça söylemek' ifadesi getirilerek sözcüğün anlamı açıklanmıştır.)

37. Cümle: Yalan mı?

Uyarlanmış Cümle: Yalan mıydı?

(Yüklem geçmiş zamana çevrilmiştir.)

38. Cümle: Tren bir masal boşluğu içinde uçup gidiyor: ve artık dışarıda her şey birbirine benziyor: Namaz vakti...

Uyarlanmış Cümle: Tren bu hayallerle hızlıca gidiyordu. Dışarıda artık her şey birbirine benziyordu. Namaz vakti geldi.

(‘Masal boşluğu’ tamlaması sanatlı bir söyleyiş olması dolayısıyla önceki cümlelerdeki hayallere de gönderimde bulunacak şekilde ‘bu hayallerle’ ifadesiyle değiştirilmiştir. ‘Uçup gitmek’ yerine anlamı belirginleştirmek için ‘hızlıca gitmek’ ifadesi getirilmiştir. Sıralı cümleler basit cümlelere ayrılmıştır. Eksilteli yükleme sahip olan cümle ‘Namaz vakti geldi.’ şeklinde tamamlanmıştır. Hikâyenin genelindeki zaman bütünlüğünü yakalamak için yüklemeler şimdiki zamanın hikâyesiyle çekimlenmiştir.)

39. Cümle: Sen namaza durdun mu?..

Uyarlanmış Cümle: Sen namazını kıldın mı?

(Kültürel bir motif içeren ‘namaza durmak’ eylemi, halk arasında daha yaygın olarak kullanılan ‘namaz kılmak’ olarak değiştirilmiştir.)

40. Cümle: Kimin için, ne için dua edeceksin?..

Uyarlanmış Cümle: Kimin için, ne için dua edeceksin?..

(Özgün cümle korunmuştur.)

41. Cümle: Ah bunu bir bilsem.

Uyarlanmış Cümle: Ah, bunu bilmeyi çok istiyordum.

(CEFR’a göre seviye üstü kabul edilen dilek-şart kipi cümleden çıkarılmıştır.)

42. Cümle: Annen... Sağ mı?

Uyarlanmış Cümle: Annen yaşıyor muydu?

(Özgün metindeki ‘sol’ karşıtı olan sözcükle sesteş olan ‘sağ’ sözcüğü anlam bulanıklığına yol açacağından bu sözcük, cümledeki net anlamı veren ‘yaşamak’ eylemiyle değiştirilmiştir. Zaman uyumunu sağlamak için şimdiki zamanın hikâyesi olarak çekimlenmiştir.)

43. Cümle: Kasabanız uzakta mı?

Uyarlanmış Cümle: Köyünüz uzakta mıydı?

(‘Kasaba’ yerine daha çok bilinen ‘köy’ tercih edilmiştir. Zaman uyumunu sağlamak için yüklem, ek eylemin geçmiş zamanı olarak çekimlenmiştir.)

44. Cümle: Sokağınız... ne hoştu...

Uyarlanmış Cümle: Sokağınız çok güzeldi.

(‘hoş’ sözcüğü daha yaygın bir kullanım olan ‘güzel’ sözcüğüyle değiştirilmiştir. ‘Ne’ sözcüğü, soru zarfı olarak algılanabileceğinden ‘çok’ ile değiştirilmiştir.)

45. Cümle: Hani, köşedeki evde oturan kara yağız ilkokul öğretmeni...

Uyarlanmış Cümle: Hatırlıyor musun, köşedeki evde esmer bir ilkokul öğretmeni oturuyordu.

(Özgün cümlede kullanılan ‘hani’ sözcüğünün anlamsal bağlamı seviyeye uygun olmadığı düşünülerek çıkarılmış, yerine anlamı karşılayacak şekilde olan ‘hatırlıyor musun?’ cümlesi getirilmiştir. Göz’e (2003) göre sıklık değeri 2 olan ‘kara yağız’ sözcüğü sıklık değeri 30 olan ‘esmer’ sözcüğüyle değiştirilmiştir. Seviye üstü olan ortaç, cümleden çıkarılmıştır. Eksilteli yüklem cümleye ‘oturuyordu’ olarak eklenmiştir.)

46. Cümle: Sen onu istiyordun değil mi?...

Uyarlanmış Cümle: Sen onu istiyordun değil mi?...

(Özgün cümle korunmuştur.)

47. Cümle: O da sana bir tuhaf bakardı.

Uyarlanmış Cümle: O da sana bir değişik bakıyordu.

(Hikâyenin genelindeki zaman uyumunu yakalamak için eylem şimdiki zaman hikâyesi ile çekimlenmiştir. Aydın’nın (2015), ‘tuhaf’ sözcüğünü C1 seviyesine; ‘değişik’ sözcüğünü ise A1 seviyesine dahil etmesi sebebiyle ‘tuhaf’ sözcüğü, ‘değişik’ sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

48. Cümle: Bu bakışlar sana kendi arzuların kadar yakındı...

Uyarlanmış Cümle: Bu bakışlar senin isteklerine çok yakındı.

(‘Arzu’ yerine ‘istek’ kullanılarak sözcüksel değiştirme yapılmıştır. ‘Kadar’ ilgeci, seviyeye uygun olmasına rağmen soyut anlamı netleştirmek için cümleden çıkarılmış, bunun yerine yönelme eki getirilmiştir.)

49. Cümle: Hani bir gece, geç vakit ona pencereden kıpkırmızı bir karanfil atmıştın...

Sadeleştirilmiş Cümle: Hatırlıyor musun, bir gece pencereden çok kırmızı bir iek attın.

(45. cümlede olduğu gibi anlamı belirginleştirmek için ‘hani’ yerine ‘hatırlıyor musun?’ cümlesi kullanılmıştır. CEFR’a göre seviye üstü olan duyulan geçmiş zamanın hikâyesiyle çekimlenmiş olan eylem, basit geçmiş zamanla çekimlenmiştir. Pekiştirilmiş olan ‘kıpkırmızı’ sıfatı, anlamı anlaşılır hale getirmek için ‘ok kırmızı’ olarak değiştirilmiştir.)

50. Cümle: O, kahveden geliyordu ve sen uyumamış onu beklemiştin.

Uyarlanmış Cümle: O, kahvehaneden geliyordu. Sen uyumadın ve onu bekledin.

(Bağlı cümle, basit cümleler hâline getirilmiştir. Anlam bulanıklığını önlemek için ‘kahve’ sözcüğü yerine ‘kahvehane’ kullanılmıştır. CEFR’a göre seviye üstü kabul edilen geçmiş duyulan zamanın hikâyesi cümleden çıkarılmış, görülen geçmiş zamana çevrilmiştir.)

51. Cümle: Zaten, bu bir o gece için değildi ki...

Uyarlanmış Cümle: Zaten, bu sadece o gerdek gecesi, yani gelin ve damatın ilk defa beraber olma gecesi için değildi.

(Özgün cümlede örtük olarak kullanılmış olan ‘o gece’, ‘gerdek gecesine gönderme yapmaktadır. Kültürel bir motif olan ‘gerdek’, uyarlanmış cümlede açılımı yoluyla açıklanmış ve seviye üstü olmasına rağmen korunmuştur. Seviye üstü olan ‘ki’ bağlacı cümleden çıkarılmıştır.)

52. Cümle: Sen o zaman daha ufacıktın...

Uyarlanmış Cümle: Sen o zaman daha çok küçüktün...

(Pekiştirilmiş olarak kullanılmış olan ‘ufacık’ sözcüğü ‘küçük’ sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

53. Cümle: Ama kırmızının ne demek olduğunu pekâlâ biliyordun.

Uyarlanmış Cümle: Yok.

(Durmuş'a (2013b, 403) göre sezdirimlerin, çıkarsamaların, artgönderimsel bağlantıların belirgin hâle getirilmesi ilkesine dayanarak bu cümlede değişikliğe gidilmiştir. 'Kırmızı' kelimesi 'bekâret' kavramına gönderme yapmaktadır. Bu örtük kültürel ifade açıkça yazılsa bile 'bekâret' sözcüğünün, Aydın'a (2015) göre yüksek kurlara ait olması sebebiyle bu cümlenin tamamen çıkarılması ön görülmüştür.)

54. Cümle: Babanın işleri hâlâ düzelmedi mi?...

Uyarlanmış Cümle: Babanın işleri hâlâ düzelmedi mi?...

(Özgün cümle korunmuştur.)

55. Cümle: O dükkânda bir uğursuzluk var.

Uyarlanmış Cümle: O dükkânda bir şansızlık vardı.

(Göz'e (2003) göre sıklık değeri 5 olan 'uğursuzluk' sözcüğü, sıklık değeri 12 olan 'şansızlık' ile değiştirilmiştir. Zaman uyumunun sağlanması için yüklem geçmiş zamana çevrilmiştir.)

56. Cümle: Bu yüzden olanlar sana oldu; ilk kısımette.. pek ucuza satıldın.

Uyarlanmış Cümle: Bu yüzden en çok sen üzüldün. Seninle ilk kim evlenmek istedi, sen hemen onu kabul ettin.

('Olan sana oldu' kalıp ifadesinin derin anlamı anlaşılmadığından cümleden çıkarılmıştır. Bu cümle 'En çok sen üzüldün.' şeklinde yeniden yapılandırılmıştır. 'Kismet' sözcüğü seviye üstü olduğundan 'seninle evlenmek isteyen kişi' olarak uyarlanmıştır. 'Pek ucuza satıldın.' ifadesi cümleden çıkarılmıştır.)

57. Cümle: Ah o kara yağız öğretmen!...

Uyarlanmış Cümle: Ah o esmer öğretmen!

(Göz'e (2003) göre sıklık değeri 2 olan 'kara yağız' sözcüğü sıklık değeri 30 olan 'esmer' sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

58. Cümle: Görücüler, söz alma, şerbet, kına gecesi...

Uyarlanmış Cümle: Görücüler, söz alma, şerbet, kına gecesi...

(Kültürel aktarım sağlamak amacıyla özgün cümle korunmuştur.)

59. Cümle: O günler pek de fena değildi: Herkes seninle ilgileniyordu, her şey senin içinmiş gibi görünüyordu.

Uyarlanmış Cümle: O günler çok da kötü değildi. Çünkü herkes seninle ilgileniyordu. Her şey senin için gibi görünüyordu.

(Özgün cümledeki iki nokta, açıklamayı karşıladığından bu iki sıralı cümle 'çünkü' bağlacıyla bağlanarak basit cümle hâline getirilmiştir. 'pek' yerine 'çok' ; 'fena' yerine 'kötü' sözcükleri kullanılmıştır. CEFR'a göre '-mış gibi' yapısı seviye üstü olduğu için kaldırılmış, uyarlanan cümlede sadece 'gibi' edatı kullanılmıştır.)

60. Cümle: Kumaşlar, eşyalar, altınlar ve... kelimeler!...

Uyarlanmış Cümle: Kumaşlar, eşyalar, altınlar ve kelimeler!...

(Özgün cümle korunmuştur. Fakat cümle ortasında kullanılan üç nokta kaldırılmıştır.)

61. Cümle: Ne uğultu idi o...

Uyarlanmış Cümle: Onlar çok gürültülüydü...

(Sözdizimsel değiştirim yapılarak 'o' öznesi, 'onlar' şekline çevrilip cümlelerin başına getirilmiştir. 'Ne' sözcüğü soru olarak algılanılmasının önüne geçmek için cümleden çıkarılıp anlam bütünlüğü 'çok' ile sağlanmıştır. Kullanım sıklığı az olan 'uğultu' sözcüğü yerine 'gürültülü' sıfatı getirilmiştir.)

62. Cümle: Seni kendinden nasıl ayırmış, hatırasız, özleyişsiz, esefsiz bir hâle getirmişti.

Uyarlanmış Cümle: Bunlar seni kendi hayatından nasıl ayırdı? Hatırasız, özlemsiz, dertsiz bir hâle getirdi.

(Özne eksitisi olan cümleye 'bunlar' öznesi eklenmiştir. Göz'e (2003) göre sıklık değeri 1 olan 'özleyiş' yerine sıklık değeri 73 olan 'özlem' ; sıklık değeri 1 olan 'esef' yerine sıklık değeri 158 olan 'dert' getirilerek, sözcüksel değiştirim yapılmıştır. Yoksunluk eki olan '-sız' seviyeye uygun bulunup korunmuştur. 'Kendi' yerine 'kendi hayatı' olarak yansıtılmıştır. Sıralı cümle basit cümlelere ayrılmıştır.)

63. Cümle: Fakat sonra?...

Uyarlanmış Cümle: Fakat sonra ne oldu?

(Eksilteli olarak kullanılmış yüklem geçmiş zamanla tamamlanmıştır.)

64. Cümle: Sonra bir aylık izin bitti ve siz buraya geldiniz...

Uyarlanmış Cümle: Sonra bir aylık izin bitti ve siz buraya geldiniz...

(Özgün cümle korunmuştur.)

65. Cümle: Hatıralar, özleyişler ve esefler!...

Uyarlanmış Cümle: Hatıralar, özlemler ve dertler!...

(62. cümlede açıklanmış olduğu gibi 'özleyiş' yerine 'özlem' ; 'esef' yerine 'dert' getirilerek sözcüksel değiştirilmiştir.)

66. Cümle: Hele esefler!...

Uyarlanmış Cümle: Özellikle dertler!...

('Hele' bağlacı kullanım sıklığı daha fazla olan 'özellikle' ile değiştirilmiştir. Kullanım sıklığı oldukça az 'esef' yerine 'dert' getirmiştir.)

67. Cümle: Onların insafsız ısrarı ile sen, küçücük sen nasıl boğuştu?

Uyarlanmış Cümle: Sen, onların acımasız ısrarıyla nasıl mücadele ettin? Ve sen o zaman çok küçüktün.

(Söz dizimsel değiştirilme yapılarak özne başa getirilmiştir. Göz'e (2003) göre sıklık değeri 4 olan 'insafsız' sözcüğü yerine daha anlaşılır olacağı düşünülen ve sıklık değeri 29 olan 'acımasız' sözcüğü getirilmiştir. Ölker'e (2001) göre sıklık değeri 20 olan 'boğuşmak' sözcüğü, sıklık değeri 36 olan 'mücadele etmek' ile değiştirilmiştir. Özgün cümledeki sözcük tekrarı ortadan kaldırılmıştır. Tekrarda verilmek istenen 'küçüklük' vurgusu, 'Ve sen o zaman çok küçüktün.' şeklinde basit cümle hâlinde cümleye eklenmiştir.)

68. Cümle: Odalar bomboştu, duvarlar çırılçıplak, manzara dilsizdi.

Uyarlanmış Cümle: Odalar çok boştu. Duvarlar çok çıplaktı ve manzara sessizdi.

(Pekiştirilmiş ifade olan ‘bomboş’ ve ‘çırılçıplak’ sözcükleri ‘çok boş’ ve ‘çok çıplak’ olarak değiştirilmiştir. Ölker’e (2011) göre sıklık değeri 9 olan ‘dilsiz’ sözcüğü, sıklık değeri 62 olan ‘sessiz’ sözcüğü ile değiştirilmiştir. Özgün cümledeki sıralı cümlede eksiltili olarak kullanılan geçmiş zaman ek eylemi cümleye eklenmiştir.

69. Cümle: Belki Allah’ı, rahim ve şefik Allah’ı da kasabada kalmış zannediyordun.

Uyarlanmış Cümle: Belki Allah da senin eski köyünde kaldı. Sen böyle zannediyordun.

(Sözcük tekrarları cümleden çıkarılmıştır. ‘Kasaba’ yerine kullanımı daha yaygın olan ‘köy’ sözcüğü tercih edilmiştir. ‘-miş zannetmek’ gramer yapısı seviye üstü olduğundan cümle iki farklı basit cümle olarak yeniden yazılmıştır.)

70. Cümle: Ve kocan...

Uyarlanmış Cümle: Ve kocan...

(Özgün olan eksiltili cümle hikâyenin üslubunu sezdirmek amacıyla korunmuştur.)

71. Cümle: Onun saçlarına, bakışlarına, gülüşlerine nasıl alıştın?...

Uyarlanmış Cümle: Kocanın saçlarına, bakışlarına, gülüşlerine nasıl alıştın?...

(Tarz anlamı veren ve eylemden isim yapan –(y)Iş eki, CEFR’a göre A2 gramer kazanımlarını kapsadığından dolayı olduğu gibi bırakılmıştır. Tamlayan eksiltisi olan cümleye ‘kocanın’ tamlayanı eklenmiştir.)

72. Cümle: Öpüşlerine nasıl alıştın?...

Uyarlanmış Cümle: Onun öpüşlerine nasıl alıştın?...

(Cümleye iyelik zamiri eklenmiştir.)

73. Cümle: Bu yirmi küsur yıllık adamı yeni baştan nasıl inşa ettin?...

Uyarlanmış Cümle: Bu yirmilerindeki adamı tekrar nasıl yarattın?

(Bölükbaş’a (2015, 928) göre bir ifadenin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesi gerektiği ilkesine dayandırılarak ‘yirmi küsur yıllık adam’ söz grubu, ‘yirmilerindeki adam’ şeklinde basitleştirilmiştir. Ölker’e (2011) göre sıklık değeri 70 olan ‘inşa etmek’ eylemi, sıklık değeri 274 olan ‘yaratmak’ ile değiştirilmiştir.)

74. Cümle: Ve kara yağız ilkokul öğretmenini nasıl unuttun?..

Uyarlanmış Cümle: Ve esmer ilkokul öğretmenini nasıl unuttun?..

(Göz'e (2003) göre sıklık değeri 2 olan 'kara yağız' sözcüğü sıklık değeri 30 olan 'esmer' sözcüğüyle değiştirilmiştir.)

75. Cümle: Onun kravatını, yürüyüşünü, bakışını nasıl unuttun?...

Uyarlanmış Cümle: Onun kravatını, yürüyüşünü, bakışını nasıl unuttun?...

(Özgün cümle korunmuştur.)

76. Cümle: Tren vahşî, gaddar ve serkeş naralarla uçuyor.

Uyarlanmış Cümle: Tren vahşi, acımasız bir şekilde hızlıca gidiyordu.

(Göz'e (2003) göre sıklık değeri 2 olan 'gaddar' sözcüğü yerine, sıklık değeri 29 olan 'acımasız' sözcüğü kullanılarak sözcüksel değiştirim yapılmıştır. Sanatlı söyleyiş, düz anlatıma indirgenerek 'hızlıca gitmek' olarak çevrilmiştir. Zaman uyumunu yakalamak için eylem şimdiki zamanın hikâyesi olarak çekimlenmiştir.)

77. Cümle: Arzdan ayrılmak üzere gibi.

Uyarlanmış Cümle: Güneş az sonra batacaktı.

(TDK Güncel Sözlükte 'arz' sözcüğünün eskimiş olan anlamı 'yeryüzü'dür. Yazarın 'arzdan ayrılmak üzere' deyişi, güneşin batması şeklinde açıklanabilir. Bu anlamın belirginleştirilmesi için bu açıklama cümleye eklenmiştir. '-mAk üzere' yapısı yerine bir şeyin az sonra olacağı anlamında bir cümle eklenerek özgün cümledeki bağlam yakalanmaya çalışılmıştır.)

78. Cümle: Serin cam ve karanlık.

Uyarlanmış Cümle: Trenin camları serin ve karanlıktı.

('Serin cam' sıfat tamlaması, 'trenin camları' şeklinde isim tamlamasına çevrilerek eksiltili olan tamlayan cümleye eklenmiştir. Hikâyenin genelindeki zaman uyumunun yakalanması için cümle geçmiş zaman koşaç cümlesi olarak çekimlenmiştir.)

79. Cümle: Kocanın evvelâ saati hoşuna gitmiş olmalı.

Uyarlanmış Cümle: Büyük ihtimalle ilk önce kocanın saati hoşuna gitti.

(5. cümlede olduğu gibi özgün cümlede gereklilik kipinin hikâyesi güçlü tahmin bağlamında kullanıldığından cümleye bu anlamı vermek amacıyla 'büyük ihtimalle' zarfı eklenmiştir. '-miş olmalı' yapısı cümleden çıkarılmış ve yüklem geçmiş zaman ile çekimlenmiştir.)

80. Cümle: Sonra, belki de, maniplenin başındaki hâli...

Uyarlanmış Cümle: Sonra, belki de, makinenin başındaki hâli hoşuna gitti.

(Teknik bir sözcük olan 'maniple', detaya girilmeksizin 'makine' olarak değiştirilmiştir. Eksiltili olan yüklem cümleye eklenmiştir.)

81. Cümle: Veya kampana çalışı.

Uyarlanmış Cümle: Veya zil çalışı hoşuna gitti.

(Teknik bir sözcük olan 'kampana', 'zil' ile değiştirilmiştir. Eksiltili olan yüklem cümleye eklenmiştir.)

82. Cümle: Yoksa köylülerin onunla konuşurken aldıkları tavır mı?...

Uyarlanmış Cümle: Köylüler kocanla konuşurken çok saygılı davranıyorlardı. Yoksa bunu mu beğendin?

(CEFR'a göre seviye üstü olan ortaç yapısı cümleden çıkarılmış, cümle ikiye ayrılmıştır. Özgün cümledeki 'aldıkları tavır' ifadesi 'saygılı davranmak' olarak açılmıştır. Eksiltili olan yüklem 'beğenmek' ile tamamlanmıştır.)

83. Cümle: İhtimal ilk defa güzel bir şubat öğlesi oturdunuz o çamlıkların altında.

Uyarlanmış Cümle: Belki ilk defa güzel bir şubat öğlesi o çam ağaçlarının altında oturdunuz.

(Durmuş'a (2013b, 402) göre sözdizimini kurallı yapı hâline getirmek ilkesine dayanarak devrik bir yapıda olan özgün cümle kurallı hâle getirilmiştir. 'İhtimal' yerine 'belki' kullanılmıştır. 'Çamlık' sözcüğü, anlamı belirginleştirmek için 'çam ağaçları' olarak açılmıştır.)

84. Cümle: Gökyüzü bulutsuzdu ve maviliği işte ancak, o kadar güzel olabilirdi.

Uyarlanmış Cümle: Gökyüzü bulutsuzdu ve gökyüzünün maviliği çok güzeldi.

(Bölükbaş'a (2015, 928) göre bir ifadenin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesi gerektiği ilkesine dayandırılarak 'maviliği ancak, o kadar güzel olabilirdi.' cümlesi ; 'gökyüzünün maviliği çok güzeldi.' şeklinde uyarlanmıştır. Tamlayan eksiltisi olan cümleye 'gökyüzünün' tamlayanı eklenmiştir.)

85. Cümle: Sanki bu mavilik son değildi; ardında mutlaka, mutlaka bir şeyler olmalıydı, bir şey olmalıydı: Kopup gidenlerin ardından, omuz silkecek kuvveti veren bir şey olmalıydı.

Uyarlanmış Cümle: Sanki bu mavilik son değildi. Mutlaka arkasında bir şeyler vardı. Hayatındaki kayıplardan sonra belki sana bir güç gelecekti. Sen artık o gücün yardımıyla hiçbir şeye önem vermeyecektin.

(Bölükbaş'a (2015, 928) göre sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme ilkesine dayanarak özgün cümlede tekrarlanmış olan 'mutlaka bir şeyler olmalıydı' cümlesi çıkarılmıştır. Yine Bölükbaş'a (2015, 928) göre uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi ilkesine dayandırılarak girişik sıralı cümleler basit cümlelere dönüştürülmüştür. Göz'e (2003) göre sıklık değeri 347 olan 'art' sözcüğü, sıklık değeri 587 olan 'arka' sözcüğüyle değiştirilmiştir. CEFR'a göre gereklilik kipinin hikâyesi seviye üstü olduğundan cümleden çıkarılmış, yerine geçmiş zaman kullanılmıştır. 'Kopup gidenler' ifadesi daha somutlaştırılmaya çalışılarak 'hayatındaki kayıplar' olarak uyarlanmış ve cümledeki anlama sadık kalınması amaçlanmıştır. 'Omuz silmek' deyimini anlamayı güçleştireceğinden cümleden çıkarılmış, bunun yerine deyimini açıklaması olan 'hiçbir şeye önem vermemek' şeklinde yansıtılmıştır.)

86. Cümle: Güneş aylardan sonra ilk defa ısıtıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Güneş aylardan sonra ilk defa ısıtıyordu.

(Özgün cümle korunmuştur.)

87. Cümle: Toprakta ve ağaçlarda bir uyanma vardı ve kolayca seziliyordu.

Uyarlanmış Cümle: Toprak ve ağaçlar uyanıyordu ve bunu kolayca anlıyordun.

(‘Uyanma vardı’ yerine şimdiki zaman hikâye çekiminde tek bir eylem tercih edilmiştir. ‘Sezilmek’ eylemi seviye üstü olarak düşünüldüğünden ‘anlamak’ eylemi ile değiştirilmiş ve edilgen yapı etken hâline getirilmiştir.)

88. Cümle: Her şey, yeni bir mevsimin eşiğindeydi, her şey kendi payına düşeni bekliyordu.

Uyarlanmış Cümle: Yeni bir mevsim başlıyordu. Her şey değişime hazırdı.

(Aytan ve diğ. ’ne (2018, 1073) göre mecazlı ve soyut anlatımların anlaşılır ve somut ifadelerle değiştirilmesi ilkesine dayanarak mecazlı bir kullanım olan ‘eşik’ sözcüğü yerine bu kelimenin cümledeki somut anlamı olan ‘başlamak’ eylemi kullanılmıştır. Özgün cümlede kullanılan ‘payına düşmek’ deyimini, anlamayı zorlaştıracığından cümleden çıkarılmıştır. Bunun yerine aynı anlamı karşılayacak şekilde ‘Her şey değişime hazırdı.’ cümlesi kullanılmıştır.)

89. Cümle: Bütün mazi bu geleceği, gelmesi ne olduğu bilinmeden beklenileni hazırlamak için var olmuştu ve artık çok uzaktaydı, çok uzakta ve beyhudeydi.

Uyarlanmış Cümle: Bütün geçmiş, geleceği hazırlamak için var oldu. Geçmiş artık çok uzaktaydı ve boşunaydı. Gelecek ise ne getirecekti, bilmiyorduk.

(Göz’e (2003) göre sıklık değeri 12 olan ‘mazi’ sözcüğü, sıklık değeri 209 olan ‘geçmiş’ sözcüğü ile ; sıklık değeri 4 olan ‘beyhude’ sözcüğü ise, sıklık değeri 35 olan ‘boşuna’ sözcüğü ile değiştirilmiştir. Fülimsiler cümleden çıkarılarak cümleler basit cümlelere ayrılmıştır. Sözcük tekrarları cümleden silinmiştir.)

90. Cümle: Kocan sana annesinden, babasından, kardeşlerinden bahsetti...

Uyarlanmış Cümle: Kocan sana annesinden, babasından, kardeşlerinden bahsetti...

(Özgün cümle korunmuştur.)

91. Cümle: Yanılıyor muyum?...

Uyarlanmış Cümle: Yanlış mı hatırlıyordum?

(‘Yanılmak’ eylemi seviyenin üstünde bir sözcük olduğu düşünüldüğünden aynı anlamı verecek şekilde ‘yanlış hatırlamak’ eylemi ile değiştirilmiştir. Zaman uyumunun sağlanması için eylem şimdiki zamanın hikâyesi olarak çekimlenmiştir.)

92. Cümle: Hani en küçük kardeşi, çapkın yaramaz, neler yaparmış değil mi...

Uyarlanmış Cümle: Kocanın en küçük kardeşi çapkınmış, yaramazmış. Çok şey yapıyormuş, değil mi?

(Bağlama bir katkı sağlamadığı düşünülen 'hani' zarfı cümleden çıkarılmıştır. Tamlayan eksiltisi olan cümleye 'kocanın' tamlayanı eklenmiştir. Özgün cümlelerin bir aktarım cümlesi olduğuna vurgu yapmak için cümle 'çapkınmış, yaramazmış' şeklinde düzenlenmiştir. Öğrenci 'Neler yaparmış' cümlesini bir soru cümlesi olarak düşünebilir. Bu anlam bulanıklığını önlemek amacıyla bu cümle 'Çok şey yaparmış' şeklinde düzenlenmiştir. Aydın (2015), 'çapkın' sözcüğünü B2 seviyesine dâhil etmiştir. Buna rağmen bağlamdan tahmin edilebileceği düşüncesiyle bu sözcük korunmuştur.)

93. Cümle: Sonra ağabeyi, şu üsteğmen olanı «Yazın izin alabilirsek ona gideriz» demişti değil mi?...

Uyarlanmış Cümle: Onun asker bir ağabeyi varmış. 'Yazın tatilde ona gideriz.' dedi.

('Üsteğmen' sözcüğü terimsel olduğundan anlaşılması zordur. Bunun yerine 'asker' sözcüğü getirilerek özelden genele gidilmiştir. Ünsüzden sonra 3. tekil kişi iyelik ekinin '-I' olduğunu öğrenen öğrenciler bu eki bu şekilde bekleyecektir. Bu sebeple bu sözcük 'ağabeyi' olarak düzenlenmiş, anlam netliği açısından iyelik zamiri eklenmiştir. CEFR'a göre seviye üstü olan şart kipi cümleden çıkarılmıştır.)

94. Cümle: O gün sen de ona sizinkilerden bahsetmiş olmalısın.

Uyarlanmış Cümle: Sen de o gün, büyük ihtimalle ona aileden bahsettin.

(-mİş olmalısın yapısındaki güçlü tahmin anlamını bağlamda verebilmek adına cümleye 'büyük ihtimalle' zarfı eklenmiştir. Özne başa getirilerek cümle kurallı hâle getirilmiştir.)

95. Cümle: Sonra ikindi serinliği basınca içeri girmişsinizdir.

Uyarlanmış Cümle: Sonra sanırım akşam soğuk oldu. Siz içeri girdiniz.

('Girmişsinizdir' yüklemindeki tahmin anlamını bağlamda verebilmek adına cümleye 'sanırım' zarfı eklenmiştir. 'Serinlik basmak' mecazlı ifadesi cümleden çıkarılmıştır. 'İkinci' yerine 'akşam' tercih edilmiştir.)

96. Cümle: Kocan treni selametledikten sonra, galiba hapşırarak dönmüştü.

Uyarlanmış Cümle: Kocan trene güle güle dedikten sonra galiba hapşırarak eve döndü.

(Kullanım frekansı az olan ‘selametlemek’ sözcüğü düz bir anlatımla ‘güle güle demek’ olarak uyarlanmıştır. Belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi CEFR’a göre seviye üstü olduğundan yüklem geçmiş zamanda çekimlenmiştir.)

97. Cümle: Soğuk algınlığı, kırgınlık gibi bir hâl.

Uyarlanmış Cümle: Kocanın soğuk algınlığı vardı, hiç enerjisi yoktu.

(Tamlayan eksiltili olan cümleye ‘kocanın’ tamlayanı eklenerek anlam belirginleştirilmiştir. Durmuş’a (2013b, 402) göre temel anlamlarıyla kullanılmayan bu sözcüklerin, öğrenci tarafından anlaşılamayacağı ilkesine dayanarak, ‘kırgınlık’ sözcüğü yan anlamında kullanıldığından dolayı cümleden çıkarılarak ‘hiç enerjisi yoktu’ şeklinde yeniden düzenlenmiştir.)

98. Cümle: Sen ona ıhlamur kaynattın.

Uyarlanmış Cümle: Sen ona ıhlamur çayı yaptın.

(‘Kaynatmak’ yerine anlamı daha net olan ‘yapmak’ eylemi getirilerek sözcüksel değiştirim yapılmıştır. ıhlamurun bir çeşit çay olduğu bilgisini verebilmek için ‘ıhlamur’ sözcüğü ‘ıhlamur çayı’ belirtisiz isim tamlamasına çevrilmiştir.)

99. Cümle: Veya sen hastalandın: Ateşin yükseldi, sayıkladın, kendine geldikçe onu başucunda buldun.

Uyarlanmış Cümle: Veya başka bir gün sen hastalandın. Ateşin yükseldi. Kendi kendine bir şeyler söyledin. Ne zaman gözlerini açtın, o zaman onu yanında buldun.

(Bu cümlede, 97. cümleden farklı bir zaman dilimi kastedildiğinden dolayı cümleye ‘başka bir gün’ vurgusu yapılmıştır. ‘Kendine gelmek’ deyimini cümleden çıkarılarak ‘gözlerini açmak’ ifadesiyle değiştirilmiştir. Kullanım sıklığı düşük olan ‘başucu’ sözcüğü cümleden çıkarılarak yerine ‘yanında’ sözcüğü getirilmiştir. Öğrencinin seviyesinden beklenen bir sözcük olmayan ‘sayıklamak’ yerine bağlamı koruyacak şekilde ‘kendi kendine bir şeyler söyledin’ ifadesi eklenmiştir.)

100. Cümle: Elini alnına koyuyor, sana «nasılsın» diye soruyordu.

Uyarlanmış Cümle: Elini alnına koyuyor, sana «nasılsın» diye soruyordu.

(Özgün cümle korunmuştur.)

101. Cümle: Sonra onun çoraplarını yamadın.

Uyarlanmış Cümle: Sonra onun çoraplarını diktin.

(‘Yamamak’ eylemi seviye üstü olarak kabul edildiğinden ‘dirmek’ eylemi ile değiştirilmiştir.)

102. Cümle: Ona, «iskarpınım pek fena oldu.» dedin.

Uyarlanmış Cümle: Ona, ‘‘ayakkabım çok kötü oldu’’ dedin. Ondan ayakkabı istedin.

(Günümüz Türkçesinde çok yaygın bir kullanımı olmayan ‘iskarpın’ ile ‘ayakkabı’ sözcüğü değiştirilerek sözcüksel değiştirim yapılmıştır. ‘Fena’ yerine ‘kötü’ sözcüğü kullanılmıştır. 102. cümlemin gidişatın da görüleceği üzere, ayakkabısının kötü olduğunu söylemesiyle ayakkabı alınması isteneceği örtük olarak verilmiştir. Anlamı netleştirmek adına bu cümle özgün metne eklenmiştir.)

103. Cümle: Ve çocuk için birtakım bezler, eşyalar istedin.

Uyarlanmış Cümle: Ve çocuk için bazı bezler, eşyalar istedin.

(‘Birtakım’ belgisiz sıfatı daha anlaşılır olan ‘bazı’ sıfatı ile değiştirilmiştir.)

104. Cümle: O, erkek olmasını istiyordu...

Uyarlanmış Cümle: Kocan, çocuğun erkek olmasını istiyordu.

(Özgün cümlede kişi zamiriyle belirtilen özne, açık olarak yazılmıştır. Tamlayanı eksik olan isim tamlaması ‘çocuğun’ sözcüğü eklenmek suretiyle tamamlanmıştır.)

105. Cümle: Sen de öyle.

Uyarlanmış Cümle: Sen de erkek istiyordun.

(‘Öyle’ sözcüğünde açıklama yapılarak ‘erkek istiyordun.’ ifadesi eklenmiştir.)

106. Cümle: Kız oldu ama siz gene de onu sevdiniz.

Uyarlanmış Cümle: Bir kızınız oldu ama siz onu sevdiniz.

(Özgün cümledeki 'gene de' sözcüğü, anlamsal bulanıklığa yol açtığı düşünüldüğünden cümleden silinmiştir. Cümleye, sahip olmak anlamı katan iyelik eki eklenerek cümle; 'Bir kızınız oldu' şekline düzenlenmiştir.)

107. Cümle: Artık kış gecesi, kocan marşandizi beklerken, kız mışıl mışıl uyurken, büyücek bir istasyona, hattâ bir gara nakil imkânlarından bahsediyor, zamanına kaç ay kaldığını hesaplıyorsunuz.

Uyarlanmış Cümle: Bir kış gecesi, kocan yük trenini bekliyordu ve kız mışıl mışıl uyuyordu. O zaman siz daha büyük bir istasyona tayin olmaktan bahsediyordunuz. Taşınmak için ne kadar zaman kaldı? Bunu hesaplıyordunuz.

(Eylemlerle kullanılan '-ken' yapısı seviye üstü olduğundan cümleden çıkarılarak sıralı iki cümle hâline dönüştürülmüştür ve bir sonraki cümle eklenen 'o zaman' ifadesiyle zaman anlamı sağlanmıştır. 'Nakil' yerine 'tayin olmak' eylemi tercih edilmiştir. Cümledeki fiilimsiler çıkarılıp iki cümle hâlinde yazılarak biçimsel değiştirme yapılmıştır. 'mışıl mışıl' ikilemesinin anlamı, tahmin edilebileceği öngörüldüğünden korunmuştur.)

108. Cümle: Hiç olmazsa ilkokulu olan bir yere şu eylülde önce taşınırsınız.

Uyarlanmış Cümle: En azından eylülde önce ilkokula yakın bir yere taşınmak istiyordunuz.

('Hiç olmazsa' yerine 'en azından' getirilmiştir. Öğrencilerin Türkçe söz dizimdeki özne + zaman + yer + eylem sıralamasına alışkın olduğu düşünülerek 'eylülde önce' tümlecinin yeri değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. CEFR'a göre dilek- şart kipi seviye üstü olduğundan çıkarılarak cümledeki istek anlamını verecek şekilde eylem, 'taşınmak istiyordunuz' şeklinde değiştirilmiştir.

109. Cümle: Bu da bir mesele.

Uyarlanmış Cümle: Kız hangi okula gidecekti? Bu da bir sorundu.

(Özgün cümledeki 'Bu' zamirinin açıklaması yapılarak sorunun kızın okulu olduğu vurgulanmıştır. 'Mesele' sözcüğü, kullanım sıklığı daha çok olan 'sorun' sözcüğüyle değiştirilmiş, yüklem geçmiş zamana uyarlanmıştır.)

110. Cümle: Kızı okutalım diyorsun.

Uyarlanmış Cümle: ‘Kızı okula gönderelim’ diyordun.

(‘Okutmak’ ettirgen eylemi ‘okula göndermek’ ile değiştirilerek anlam netliği hedeflenmiştir. Eylem, zaman uyumu sağlanması için şimdiki zaman hikâyesiyle çekimlenmiştir.)

111. Cümle: Fakat kocan bunu pek umursamıyor ve «kız değil mi?» diyor olmalı.

Uyarlanmış Cümle: Fakat kocan bu konuyla çok ilgilenmiyordu.

(‘Umursamak’ sözcüğü kullanım sıklığı daha fazla olan ‘ilgilenmek’ ile değiştirilmiştir. ‘Kız değil mi?’ diyor olmalı’ cümlesi, öğrencinin sebep sonuç ilişkisi kuramayacağı düşünülerek silinmiştir.)

112. Cümle: Ne bilsin o, kara yağız ilkokul öğretmenini...

Uyarlanmış Cümle: O esmer öğretmen kimdi? Kocan bunu bilmiyordu.

(‘Karayağız’ sözcüğü kullanımı daha yaygın olan ‘esmer’ ile değiştirilmiştir. Bir konuşma kalıbı olan ‘ne bilsin?’ ifadesi yerine ‘bilmiyordu’ eylemi kullanılmıştır. Cümle kurallı hâle getirilmiştir.)

113. Cümle: Kara yağız ilkokul öğretmeni mi?...

Uyarlanmış Cümle: Esmer ilkokul öğretmeni mi?

(111. cümlede olduğu gibi ‘karayağız’ sözcüğü kullanımı daha yaygın olan ‘esmer’ ile değiştirilmiştir.)

114. Cümle: Yoksa onu sen de mi unuttun?...

Uyarlanmış Cümle: Yoksa onu sen de mi unuttun?...

(Özgün cümle korunmuştur.)

115. Cümle: Öyle ya, sen nakil emrinin bu kadar gecikmesine ne bakıyorsun...

Uyarlanmış Cümle: Kocanın tayin işinin gecikmesi önemli değildi.

(‘Nakil’ yerine ‘tayin olmak’ eylemi tercih edilmiştir. Eksilteli olan özne, cümleye eklenmiştir. Tamlamada anlamı netleştirmek amacıyla ‘kocanın’ tamlayanı eklenmiştir. Özgün cümledeki ‘Ne bakıyorsun?’ ifadesi kalıp bir ifade olup anlamı biraz bulanıklaştırmaktadır. Bunun yerine ‘önemli değil’ ifadesi eklenerek cümledeki bağlam verilmeye çalışılmıştır. Yükleme geçmiş zamana uyarlanmıştır.)

116. Cümle: Yıllar su gibi akıyor; o günler ne kadar geride kaldı.

Uyarlanmış Cümle: Yıllar su gibi akıyor; o günler çok geride kaldı.

(‘Ne kadar’ zarfı yerine anlamın netleşmesi için ‘çok kullanılmıştır.’)

117. Cümle: Artık o günlere ait olan her şey hayal meyal geliyor insana: Annen, baban, kasabanız, sokağınız, çocukluk arkadaşları ve...

Uyarlanmış Cümle: Artık annen, baban, kasabanız, sokağınız, çocukluk arkadaşları hayal gibi geliyor. Ve o...

(İki noktadan sonraki açıklama ana cümleye eklenmiştir. ‘Hayal meyal’ ikilemesi anlaşılır olmadığından ‘hayal gibi’ ifadesiyle değiştirilerek anlam netleştirilmiştir. Özgün metnin bitiş cümlesine vurgu yapmak için ‘Ve o...’ eksiltili cümlesi eklenmiştir.)

118. Cümle: Yok canım sen de.

Uyarlanmış Cümle: Yok canım sen de.

(Yazarın vurucu olan son cümlesi üsluba sadık kalınması adına korunmuştur.)

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Son test kontrol gruplu deneysel desenin uygulanabilmesi için bazı koşulların sağlanmış olması gerekmektedir. Öncelikle deney ve kontrol gruplarının birbirinden bağımsız deneklerden oluşması gerekmektedir. Bunun yanında bağımlı değişkene ilişkin verilerin aralık ölçeğinde ya da oranlı ölçek ile ölçülmüş olmalıdır. T testinin uygulanabilmesi için gruplara ait puanların normal dağılım özelliği göstermesi ve gruplara ait varyansların homojenliğinin sağlanmış olması gerekmektedir. Buna ek olarak puanları karşılaştırılacak grupların küçük olması durumunda grup büyüklüklerinin eşit olması önerilmektedir (Büyüköztürk, Bökeoğlu ve Köklü, 2008, 160). Bu doğrultuda deney ve kontrol grupları eşit sayıda (n = 15) katılımcıdan oluşturulmuştur.

Araştırma kapsamında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sadeleştirilmiş metin kullanımının okuduğunu anlama başarısına etkisi belirlenmeye çalışılmaktadır. Deneysel desende yapılan uygulama sonucunda deney ve kontrol grubundaki

katılımcıların sadeleştirilmiş metindeki okuduğunu anlamaya dayalı sorulardan aldığı puanlar hesaplanmış ve bu puanlara dayalı karşılaştırmalar yapılmıştır.

Karşılaştırmalara başlanmadan t – testinin ön koşullarının sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir. Bu kapsamda başarı puanları oranlı ölçek şeklinde hazırlanmıştır. Verilerin normal dağılım özelliklerinin kontrolü için mod, medyan ve aritmetik ortalama değerlerine bakılmış, çarpıklık ve basıklık katsayıları kontrol edilmiş, normal dağılım eğrisi ve normal Q-Q grafikleri incelenmiştir. İdeal bir normal dağılımda mod, medyan ve aritmetik ortalama değerleri aynıdır. Bunun yanında dağılımın çarpıklık ve basıklık değerleri de sıfırdır (Can, 2014, 42-45). Ancak veri gruplarında bu değerlerin elde edilmesi neredeyse imkânsızdır. Bu nedenle mod, medyan ve aritmetik ortalama değerlerinin birbirine yakın olması, çarpıklık ve basıklık değerlerinin belli sınırlar içerisinde yer alması normal dağılım koşulunun sağlandığı şeklinde yorumlanır. Tabachnick ve Fidell’e (2007) göre çarpıklık ve basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 aralığında olmalıdır. Ancak alan yazında çarpıklık ve basıklık değerleri için yeterli aralık -3 ile +3 arasına kadar çıkaranlar da yer almaktadır (Eroğlu, 2010, 209). Normal dağılımın kontrolünde kullanılan bir diğer yöntem Kolmogorov-Smirnov veya Shapiro-Wilks testleridir. Bu testlerin anlamlı çıkmaması durumu ($p>0,05$) verilerin normal dağılım özelliğine sahip olduğunu göstermektedir. Büyüköztürk’e (2010, 42) göre grup büyüklüğünün 50’den küçük olduğu durumlarda Shapiro-Wilks testi uygulanmalıdır.

Eşvaryanslılığın kontrolü Levene testi ile yapılmıştır. Bu testin anlamlılık değerinin 0,05’i geçmesi durumunda varyansların eşit olduğu yorumu yapılmaktadır. Bununla birlikte t-testinde her ne kadar eşvaryanslılığın sağlanması istense de bu testin güçlü bir parametrik test olması nedeniyle bu koşul sağlanmasa bile testin uygulanabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, Bökeoğlu ve Köklü, 2008, 160).

Katılımcıların puanları üzerinden yapılan normal dağılım analizlerinde elde edilen çarpıklık – basıklık katsayıları ile Shapiro – Wilks anlamlılık değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

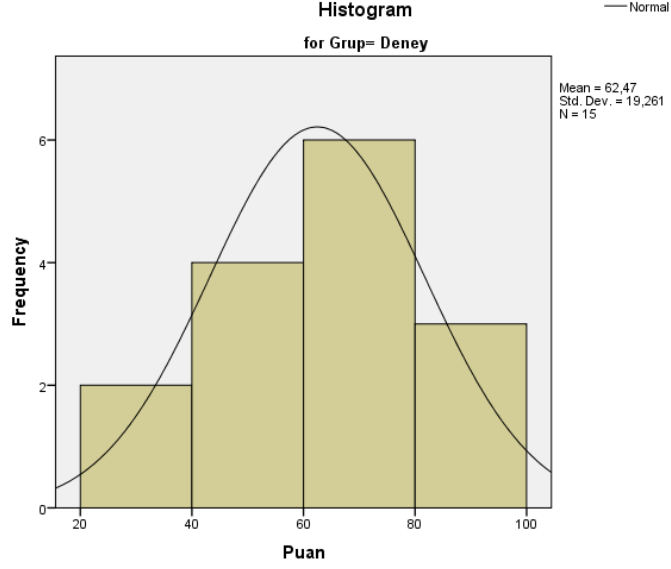
Tablo 2: Son Test Puanlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Gruplar	Testler	Son Test
Deney Grubu	Mod *	53, 60, 75, 90
	Medyan	60
	Aritmetik Ortalama	62,47
	Çarpıklık	-0,53
	Basıklık	0,25
	Shapiro-Wilks Sig.	0,63
Kontrol Grubu	Mod	80
	Medyan	60
	Aritmetik Ortalama	54
	Çarpıklık	-0,47
	Basıklık	-0,79
	Shapiro-Wilks Sig.	0,29

* Birden fazla Mod değeri oluşmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde deney grubu için mod değerleri birden fazla olurken ortalama ve medyan değerleri birbirine oldukça yakın çıkmıştır. Kontrol grubu için de mod değeri 80 iken aritmetik ortalama ve medyan değerlerinin görece birbirine daha yakın olduğu görülmektedir. Deney grubunun çarpıklık değeri -0,53 iken basıklık değeri 0,25 bulunmuştur. Kontrol grubunda ise çarpıklık değeri -0,47 iken basıklık değeri -0,79 olarak gerçekleşmiştir. Özetle, hem deney, hem de kontrol grubunun çarpıklık ve basıklık katsayıları -1 ile +1 değerleri arasında yer almıştır. Normallik testlerinden küçük gruplar için önerilen Shapiro – Wilks testinin anlamlılık değerleri de deney grubu için 0,63 iken kontrol grubu için 0,29 olarak hesaplanmıştır. Her iki değer de anlamlı bulunmamış, yani 0,05’ten büyük çıkmıştır. Mod, medyan ve aritmetik ortalama değerleri, çarpıklık – basıklık katsayıları ile Shapiro Wilks testi değerleri dikkate alındığında test puanlarının normal dağılım özellikleri sergilediğini söylemek mümkündür.

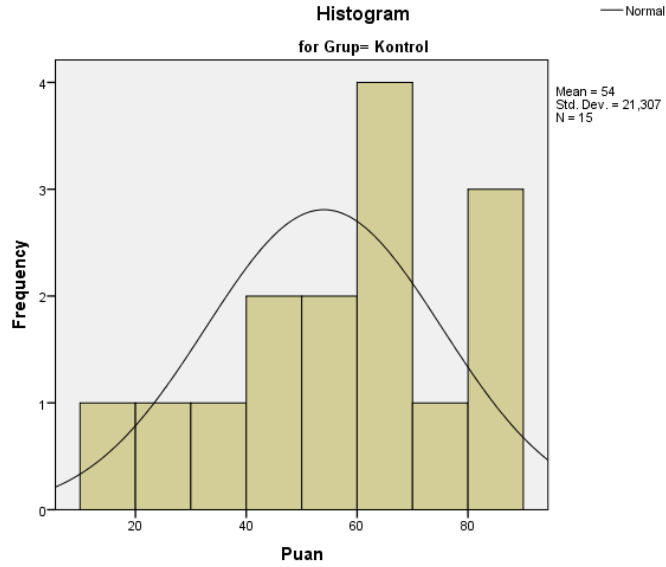
Deney grubunda yer alan katılımcıların puanlarına ait histogramda çizdirilen dağılım eğrisi Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: Deney Grubu Puanlarına Ait Dağılım Eğrisi

Şekil 1’de görüldüğü gibi çizdirilen dağılım eğrisi normal dağılım eğrisine benzer nitelikte şekillenmiştir. Bu durum çarpıklık ve basıklık değerleri ve Shapiro – Wilks anlamlılık değerleriyle örtüşmekte ve onları da doğrular niteliktedir.

Kontrol grubunda yer alan katılımcıların puanlarına ait histogramda çizdirilen dağılım eğrisi Şekil 2’de sunulmuştur.

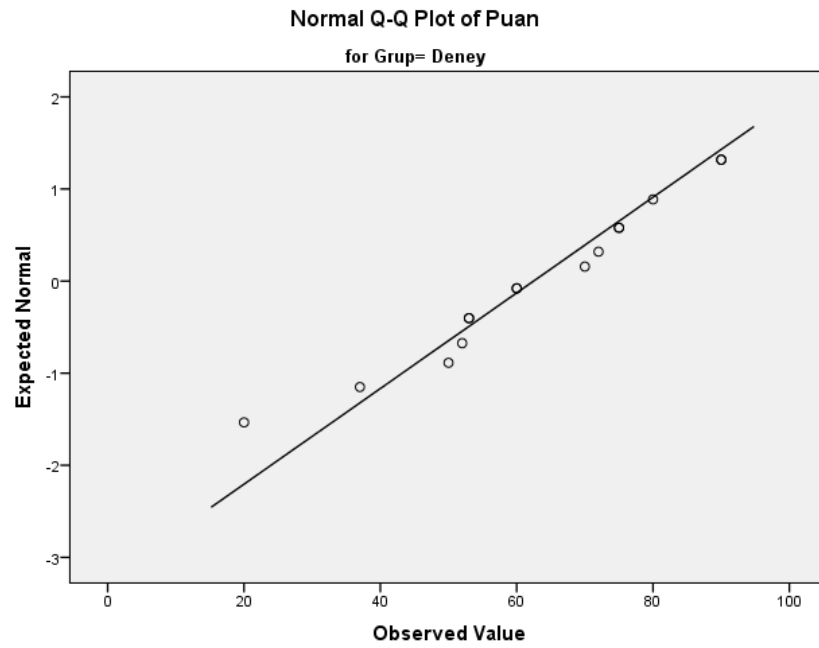

Şekil 2: Kontrol Grubu Puanlarına Ait Dağılım Eğrisi

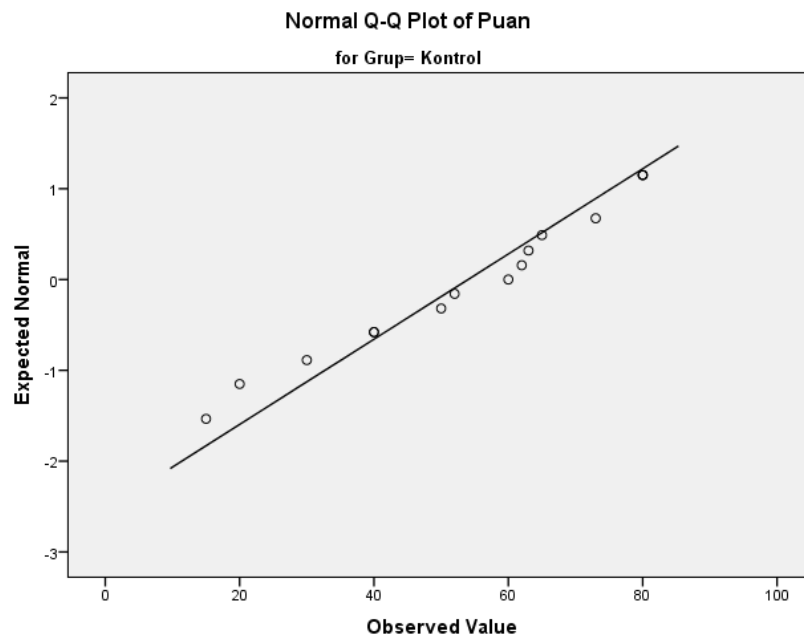
Şekil 2 incelendiğinde, çizdirilen dağılım eğrisinin deney grubunda olduğu gibi normal dağılım eğrisine benzer nitelikte şekillendiği görülmektedir. Bu durum çarpıklık ve basıklık değerleri ve Shapiro – Wilks anlamlılık değerleriyle de uyumludur.

Normalliğin kontrolü için bakılan bir diğer grafik normal Q-Q grafiğidir. Bir veri grubu için çizdirilen normal Q-Q grafiğinde noktaların 45 derecelik doğrunun üzerinde veya yakınlarında gruplanması bu veri grubunun normal dağılıma sahip olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, Bökeoğlu ve Köklü, 2008, 64).

Araştırmanın deney ve kontrol grubundan elde edilen puanlar için çizdirilen normal Q-Q grafikleri Şekil 3 ve Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 3: Deney Grubu Puanlarına Ait Normal Q-Q Grafiği

Şekil 4: Kontrol Grubu Puanlarına Ait Normal Q-Q Grafiği

Deney grubu ve kontrol grubu için çizdirilen normal Q-Q grafikleri incelendiğinde her iki grafikte de noktaların 45 derecelik doğrunun yakınlarında yer aldığı görülmektedir. Bu durum her iki gruptaki verilerin normal dağılıma sahip olduğunun bir diğer göstergesi olarak kabul edilebilir.

İncelenen mod, medyan ve aritmetik ortalama değerleri, çarpıklık ve basıklık katsayıları, Shapiro – Wilks test sonuçları, çizdirilen dağılım eğrileri ve normal Q-Q grafikleri dikkate alındığında araştırmanın nicel boyutunda elde edilen puanların normal dağılım özelliklerine sahip olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda deney ve kontrol gruplarının test puanları arasındaki farkın anlamlılığının ölçülmesinde parametrik testlerden ilişkisiz gruplar için t – testinin kullanılması uygun bulunmuştur.

Bunun yanında eşvaryanslılığın kontrolü için Kontrol ve deney gruplarının son test puanlarının karşılaştırıldığı t – testinde elde edilen Levene testinin anlamlılık değerleri incelenmiş ve $p = 0,60$ sonucuna ulaşılmıştır. Bu değer 0,05'in oldukça üzerinde olduğu için eşvaryanslılık koşulunun da sağlandığı görülmüştür.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yapılan yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında araştırmanın nicel boyutu için yapılan uygulama sonucunda elde edilen katılımcıların başarı puanları arasında karşılaştırmalar yapılmış ve test sonuçları yorumlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına yönelik son test puanları karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Kontrol ve deney gruplarının okuduğunu anlama başarısı bakımından karşılaştırılması amacıyla son test puanları ilişkisiz gruplar için t-testi ile çözümlenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Puanlarının İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
Deney Grubu	15	62,47	19,26	1,14	28	0,26
Kontrol Grubu	15	54,00	21,31			

* $p < .05$

Tablo 3'te yer alan değerler incelendiğinde, deney ve kontrol grubunda yer alan katılımcıların son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Deney grubunun aritmetik ortalaması 62,47 puan iken kontrol grubunun aritmetik ortalama değeri 54 puanda kalmıştır. Yani kontrol grubuna kıyasla deney grubunun puanında 8,47'lik bir artış söz konusudur.

Bu bulgular ışığında, araştırmanın deney ve kontrol grubunda yer alan katılımcıların okuduğunu anlama başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı söylenebilir. Her ne kadar deney grubunda yer alan katılımcıların

puanları kontrol grubuna kıyasla daha yüksek bulunsada bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Deney grubunun okuduğunu anlama başarı puanları cinsiyet değişkeni bakımından ilişkisiz gruplar için t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Deney Grubu Son Test Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
Kadın	6	65,00	14,75	0,40	13	0,69
Erkek	9	60,78	22,48			

* p<.05

Tablo 4’te yer alan değerlere göre yapılan t – testinin anlamlı sonuç vermediği anlaşılmıştır. Buna göre deney grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Her ne kadar kadın katılımcıların başarı puanları ortalaması erkek katılımcıların puanları ortalamasına göre yüksek olsa da bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Kontrol grubunun okuduğunu anlama başarı puanları cinsiyet değişkeni bakımından ilişkisiz gruplar için t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Kontrol Grubu Son Test Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
Kadın	10	54	21,18	0,00	13	1,00
Erkek	5	54	24,08			

* p<.05

Tablo 5’te yer alan değerler yapılan t – testinin anlamlı sonuç vermediğini göstermektedir. Buna göre kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Her iki grupta yer alan katılımcıların başarı puanları ortalaması aynı bulunmuştur.

Hem kontrol hem de deney grubunda cinsiyet değişkeni bakımından yapılan karşılaştırma testleri anlamlı sonuç vermemiştir. Buna dayalı olarak cinsiyet değişkeninin katılımcıların başarı puanları üzerinde kayda değer bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Deney grubunun okuduğunu anlama başarı puanları yaş değişkeni bakımından ilişkisiz gruplar için t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Deney Grubu Son Test Puanlarının Yaş Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
18 – 25 Yaş	8	64,25	19,43	0,37	13	0,72
26 – 36 Yaş	7	60,43	20,40			

* p<.05

Tablo 6’da yer alan değerlere göre yapılan t – testinin anlamlı sonuç vermediği görülmektedir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. 18-25 yaş grubunun başarı puanları ortalaması diğer gruba kıyasla daha yüksek çıkmış ancak bu fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Kontrol grubunun okuduğunu anlama başarı puanları yaş değişkeni bakımından ilişkisiz gruplar için t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Kontrol Grubu Son Test Puanlarının Yaş Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
18 – 25 Yaş	7	54,57	19,82	0,09	13	0,93
26 – 36 Yaş	8	53,50	23,89			

* p<.05

Tablo 7 incelendiğinde yapılan t – testinin anlamlı sonuç vermediği anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle kontrol grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında yaş

değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Bununla birlikte her iki yaş grubunun başarı puanları ortalaması birbirine oldukça yakın bulunmuştur.

Deney ve kontrol grubunun başarı puanları yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında her iki grupta da anlamlı fark bulunmamıştır. Bu durum yaş değişkeninin katılımcıların son test başarı puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Deney grubunun okuduğunu anlama başarı puanları ana dili değişkeni bakımından ilişkisiz gruplar için t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Deney Grubu Son Test Puanlarının Ana Dili Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
Arapça - Farsça	10	64,00	16,11	0,42	13	0,68
Avrupa-Asya Dilleri	5	59,40	26,40			

* $p < .05$

Tablo 8’de yer alan değerler yapılan t – testinin anlamlı sonuç vermediğini göstermektedir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin başarı puanları arasında ana dili değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Her ne kadar Arapça-Farsça grubunun başarı puanları ortalaması diğer gruba kıyasla daha yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Kontrol grubunun okuduğunu anlama başarı puanları ana dili değişkeni bakımından ilişkisiz gruplar için t-testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Kontrol Grubu Son Test Puanlarının Ana Dili Değişkenine Göre İlişkisiz Gruplar İçin T-testi ile Karşılaştırılması

Gruplar	N	$\bar{X}$	SS	T	SD	p
Arapça - Farsça	9	49,11	24,36	-1,10	13	0,29
Avrupa-Asya Dilleri	6	61,33	14,64			

* $p < .05$

Tablo 9’da yer alan değerler yapılan t – testinin anlamlı sonuç vermediğini göstermektedir. Buna göre kontrol grubu ğrencilerinin başarı puanları arasında ana dili değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Deney grubunun aksine bu grupta Avrupa – Asya grubunun başarı ortalaması daha yüksek bulunmuş ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bir fark sağlamamıştır.

Deney ve kontrol gruplarının başarı puanları ana dili değişkenine göre karşılaştırıldığında her iki grupta da anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre ana dili değişkeninin katılımcıların son test başarı puanları üzerinde kayda değer bir etkisinin olmadığını söylemek mümkündür.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sadeleştirilmiş metni okuyan  öğrenciyle gerçekleştirilen görüşme sonucunda içerik analizi yapılmış ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrenciler Türk edebiyatında ilk defa bir edebi metin okuduklarını ve keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Metnin, dil bilbisi ve kelime açısından anlaşılır olduğunu, cümlelerin uzunluğunun ideal olduğunu öne srmşlerdir. Yalnızca bazı kelimelerde zorlandıklarını da eklemişlerdir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört dil becerisinden okumanın geliştirilmesinin önem arz etmektedir. Okuma becerisini geliştirmenin yegâne yolu ise Avrupa dil portfolyosu kazanımlarına göre sınıflandırılıp düzeylere göre sınıflandırılmış metinlerdir. Özellikle düşük kurlarda sadeleştirilmiş metin kullanımının öğrenmeye katkısı olacağı açıktır.

Bu çalışmada uyarlama denemesi CEFR standartları gözetilerek metin değiştirim ilkelerinden koruma, silme, genişletme, sözcüksel değiştirme, sözdizimsel değiştirme teknikleri kullanılarak A2 düzeyine uyarlanmıştır. Sadeleştirme aşamasında kelime seçimleri için Aydın (2015), Göz (2003) ve Ölker'in (2011) yapmış olduğu kelime listelerinden yararlanılmıştır. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nda bulunan A1-A2 seviyesi dil yeterliklerini için Yeni Hitit 1 ders kitabında bulunan dil bilgisi yapıları esas alınmıştır. Dil bilgisi yapıları ve kelime seçimlerinde, gerek üslup gerekse estetik tadı kaybetmemek adına olabildiğince metnin özgün formuna sadık kalınmaya çalışılmıştır. Metnin sonuna bir de okuduğunu anlamaya yönelik sorular eklenmiştir. Deney ve kontrol grubuna uygulanmış olan bu soruların sonuçlarına bakıldığında deney grubunun daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Deney grubunun ortalaması 62,47 iken kontrol grubunun ortalaması 54'te kalmıştır. Her ne kadar bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı olmasa da deney grubunun başarısında %8,47'lik bir artış söz konusudur. Cinsiyet değişkeni olarak ele alındığında her iki grupta da kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha başarılı olmuştur. Deney ve kontrol grubunun başarı puanları yaş gruplarına göre karşılaştırıldığında her iki grubun da ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu görülmüştür. Ana dili değişkeni olarak incelendiğinde ise deney grubunda Arapça- Farsça dil grubu öğrencilerinin daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülürken, kontrol grubunda Avrupa- Asya dil grubu öğrencilerinin daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir.

Alan yazın incelendiğinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde deneysel desende tasarlanmış sınırlı sayıda sadeleştirme/ uyarlama çalışmasına rastlanmıştır. İpek'in (2018) 'Ya Tahammül Ya Sefer', Demirel'in (2019) 'Hayat Güzeldir' isimli hikâye uyarlamaları ile Aytan ve diğ.'nin (2021) Nasrettin Hoca fıkrası

uyarlamasında da sadeleştirilmiş metinleri okuyan öğrencilerin özgün metni okuyan öğrencilerden daha yüksek puan aldığı görülmüştür, bu sonuçlar mevcut çalışmayı destekler niteliktedir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde sadeleştirilmiş metinlerin anlamı daha anlaşılır kıldığı, okumaya dair motivasyonu artırdığı, görülmektedir. Seçilen hikâyenin konusu da gerçek hayatla ilişkili olması sebebiyle ilgi çekici olduğu söylenebilir ve Türk aile yaşantısından izler taşımasıyla da kültür aktarımı da sağlanmıştır.

Son dönemde metin sadeleştirmeye ilgili çalışmalar oldukça hız kazanmaktadır. Türk edebiyatının nadide eserlerinin uyarlanmış biçimleri Türkçe öğrenmeye yeni başlayan öğrenciler için paha biçilmez bir kaynak oluşturacaktır. Erdem ve diğ.'nin (2015) de ifade ettiği gibi uyarlanan eserler düzeylere göre düzenlenip bir havuzda toplanmalıdır. Gerekirse basılıp kitabevlerinden temini kolay hâle getirilmelidir. Mevcut çalışmanın da bu havuza bir katkısı olabileceği öngörülmekte olup Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin sadeleştirme alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akıncılar, Aslı. 2018. Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Dede Korkut Hikâyeleri'nin B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Allen, David. 2009. A Study of the Role of Relative Clauses in the Simplification of News Texts for Learners of English. **System**. c. 37 s. 4: 585–599.
- Aydın, Murat. 2015. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aytan, Talat, Tuğba Çakır, Pınar Belikara, Sabriye Ustaoglu. 2018. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sabahattin Ali'nin “Ayrar”, Ayşe Filiz Yavuz'un “Kabak Tatlısı” ve Ömer Seyfettin'in “Üç Nasihat” Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Denemeleri. **V. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi, 13-15 Aralık 2018**. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi: 1069-1082.
- Aytan, Talat, Mehmet Saydam, Nurcan Akkaş, Gökhan Güneş. 2021. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metinlerin Okuduğunu Anlamaya Etkisi: Nasrettin Hoca Fıkraları Örneği. **International Journal of Languages' Education and Teaching**. c. 9, s. 1: 230 – 242.
- Bakan, Hande. 2012. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meseret Otel. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, Ali. 2011. **Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler**. Gözden Geçirilmiş 9. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Bölükbaş, Fatma. 2015. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi. **International Journal of Languages' Education and Teaching**. ISSN: 2198- 4999: 924-935.
- Buğra, Tarık. 1969. **Hikâyeler**. 1. bs. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Büyüköztürk, Şener. 2010. **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. 11. bs. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Şener, Ömay Çokluk Bökeoğlu, Nilgün Köklü. 2008. **Sosyal Bilimler İçin İstatistik**. 3. bs. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, Abdullah. 2014. **SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi**. 8. bs. Ankara: Pegem Akademi.
- Crossley, Scott A., Philip M. McCarthy, Max M. Louwerse, Danielle S. McNamara. 2007. A Linguistic Analysis of Simplified and Authentic Texts. **The Modern Language Journal**. i. 91: 15-30.
- Crossley, Scott A., David Allen, Danielle McNamara. 2011. Text Readability and Intuitive Simplification: A Comparison of Readability Formulas. **Reading in a Foreign Language**. v. 23, i. 1: 84-102.

- Crossley, Scott A., David Allen, Danielle McNamara. 2012. Text Simplification and Comprehensible Input: A Case for an Intuitive Approach. **Language Teaching Research**. v. 16, i. 1: 89–108.
- Demirel, İbrahim Fatih. 2019. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, Mustafa. 2013a. İkinci / Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. c.8, s.1: 1291-1306.
- _____. 2013b. Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine Etkisi. **The Journal Of Academic Social Science Studies**. c. 6, s. 4: 391-408.
- Erdem, Mehmet Dursun, Mesut Gün, Murat Şengül, Ramazan Şimşek. 2015. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında Değerlendirilmesi. **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. c. 10, s. 3: 455-476
- Eroğlu, Abdullah. 2010. Çok Değişkenli İstatistik Tekniklerin Varsayımları. **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**. ed. Şeref Kalaycı. 5. bs. Ankara: Asil Yayın Dağıtım: 207-233.
- Eroğlu, Sefa. 2015. Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in 'Üç Nasihat' Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Göçer, Ali. 2009. Türkiye’de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Lise Öğrencilerinin Hedef Dile Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Turkish Studies**. c. 4, s. 8: 1288-1313.
- Göz, İlyas. 2003. **Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü**. 1. bs. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Günay, Doğan. 2017. **Metin Bilgisi**. 5. bs. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Kutlu, Adem. 2015. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İmer, Kamile, Ahmet Kocaman, A. Sumru Özsoy. 2011. **Dilbilim Sözlüğü**. 1.bs. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- İpek, Melike Erdem. 2018. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaağaç, Günay. 2013. **Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü**. 1. bs. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Karasar, Niyazi. 2005. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 15. bs. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.

- Kınay, Damla Elif. 2016. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama. **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar- Yöntemler- Beceriler- Uygulamalar.** ed. Faruk Yıldırım, Burak Tüfekçioğlu. Ankara: Pegem Akademi: 289-324.
- Krashen, Stephen. 1985. **The Input Hypothesis: Issues and Implications.** London: Longman.
- Long, Michael H., Steven Ross. 1993. Modifications That Preserve Language and Content. **Simplification: Theory and Application.** ed. Makhan Lal Tickoo. Singapore: SEAMEO Regional Language Centre: 27-52. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED371576.pdf> [10.12. 2020]
- Lüleci, Murat. 2010. “Gerçek”leşsek de mi, Öğretsek? Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Otantik Malzeme. **Orhon Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türklük Bilimi ve 21. Yüzyıl Konulu 3.Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 26-29 Mayıs 2010.** Ankara: Hacettepe Üniversitesi: 541-553.
- Mazlum, Dilek Ebru. 2014. Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı ve Peyami Safa’nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Romanının A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ölker, Gökhan. 2011. Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1050 Arası). Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özmen, Ceren. 2019. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Sönmez, Veysel, Füsün G. Alacapınar. 2013. **Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri.** 2. Bs. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tabachnick, Barbara G., Linda S. Fidell. 2007. **Using Multivariate Statistics.** Boston: Pearson Education Inc.
- Tamo, D. 2009. The Use of Authentic Materials in Classrooms. **LCPJ.** v. 2, i. 1: 74-78.
- Tweissi, Adel I. 1998. The Effects of the Amount and Type of Simplification on Foreign Language Reading Comprehension. **Reading in a Foreign Language.** v. 11, i. 2: 191-206. https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/10125/66956/1/11_2_10125_66956_rfl112tweissi-sm.pdf [29.11. 2020]

EKLER

Ek 1. ‘Hayat Böyledir İşte’ Özgün Metin

Tren o istasyonda bir dakika duruyordu. Gelirken gece geçmiştik; bu sefer ikindiden epey sonraydı.

Frenlerin gıcirtısı kesilmeden pencereyi açtım: ilerideki vagonlardan birisine heybeli ve sepetli bir köylü bindi. Onun hayatını ve geldiği yeri bilmek isterdim. Köy, birkaç kilometre ilerideki tepenin ardında olmalıydı. Bu, şu berbat yolun orada kayboluşundan belli...

Lokomotifin yanında duran lâcivert elbiseli memur, su buharları içinde, rüyada gibi görünüyordu. İstasyonda ne başka bir insan, ne de bir eşya vardı. Görünürlerde ağaç da yoktu. Şu, karşımdaki çamlar müstesna. Saydım; tam 26 tane idiler: ince, fakat çok yüksek ve koyu yeşil renkli tam yirmi altı çam ağacı... Dalları tâ yukarıdan başlıyor ve böylece kümenin altında ferah, sakın ve rüyalı bir kıt’a meydana geliyordu.

Bir yaz ikindisi orada oturmak, uzakları ve uzaktakileri düşünmek hoş olmalıydı.

Düdük öttü. İleride, katar şefine selâm duran istasyon memuru, lokomotifin büsbütün salıverdiği su buharları içinde büsbütün hayalleşti. Tren ağır ağır yürüdü. Çamlar geriye doğru kaydılar. Tek katlı, uzun istasyon binası bize doğru ilerledi:

Evvelâ, açık duran bir kapı; içeride masa, manipleler, şeritler; bir soba... Sonra, ince ve mor tel örgülü bir pencere, bir pencere daha. Ve., sen...

Sen o pencerede idin:

Odana sızan donuk ikindi aydınlığında beliren yalnız sendin; yalnız senin saçların, güzel yüzün, omuzların... İşte o kadar. Geri taraf koyu kurşunî bir karanlığın sınırsız boşluğu içinde ve asırlarca ötede kaybolup gitmişti.

Sen de kayboldun.

Tren hızını artırıyor: İstasyon memurunun önünden, bir sitem bakışı gibi bir lâhzada geçtik.

Kocan odur değil mi?

Odandaki her şey koyu kurşunî bir karanlığın sınırsız boşluğu içinde ve asırlarca ötede kaybolup gitmişti.

Bu, her akşam böyledir değil mi?... Sabah ne ise... Öğleleri ne ise... Fakat bu ikindi sonraları.

Hüzün tatlı ve dost bir duygudur; ama tren bırakmaz ki... Şu, her akşam bu saatte gelen ve bir dakika durduktan sonra; deli gibi sevilen, fakat sevmeyen bir erkek gibi; vahşî, kaba ve kayıtsız; lâkin vahşeti, kabalığı, kayıtsızlığı arttıkça daha çok sevilen, bırakıp gittikçe daha çok bağlayan bir erkek gibi çekip giden tren. Bu tatlı ve dost duyguyu bırakmaz ki...

Bir ara gözlerimiz karşılaştı, değil mi? Ve sen benimle beraber kilometreler, kilometreler aştın; saçların omuzlarıma yayıldı ve benden, dinlemek istediğin, gelinlik çağında hasretiyle sarsıldığın sözleri işittin; söylemek için yanıp tutuştuğun fakat söyleyemediğin, asla söyleyemeyeceğin şeyleri bana mırıldandın. Yalan mı?

Tren bir masal boşluğu içinde uçup gidiyor ve artık dışarıda her şey birbirine benziyor: Namaz vakti...

Sen namaza durdun mu?.. Kimin için, ne için dua edeceksin?.. Ah bunu bir bilsem.

Annen... Sağ mı?

Kasabanız uzakta mı? Sokağınız... ne hoştu... Hani, köşedeki evde oturan karayağız ilkokul öğretmeni... Sen onu istiyordun değil mi?... O da sana bir tuhaf bakardı. Bu bakışlar sana kendi arzuların kadar yakındı... Hani bir gece, geç vakit ona pencereden kıpkırmızı bir karanfil atmıştın... O, kahveden geliyordu ve sen uyumamış onu beklemiştin. Zaten, bu bir o gece için değildi ki... Sen o zaman daha ufacıktın... Ama kırmızının ne demek olduğunu pekâlâ biliyordun.

Babanın işleri hâlâ düzelmedi mi?... O dükkânda bir uğursuzluk var. Bu yüzden olanlar sana oldu; ilk kismette.. pek ucuza satıldın.

Ah o karayağız öğretmen!...

Görücüler, söz alma, şerbet, kına gecesi... O günler pek de fena değildi: Herkes seninle ilgileniyor, her şey senin içinmiş gibi görünüyordu. Kumaşlar, eşyalar, altınlar ve... kelimeler!...

Ne uğultu idi o... Seni kendinden nasıl ayırmış, hatırasız, özleyişsiz, esefsiz bir hale getirmişti. Fakat sonra?... Sonra bir aylık izin bitti ve siz buraya geldiniz...

Hatıralar, özleyişler ve esefler!... Hele esefler!... Onların insafsız ısrarı ile sen, küçücük sen nasıl boğuştun? Odalar bomboştı, duvarlar çırılçıplak, manzara dilsizdi. Belki Allah'ı, rahim ve şefik Allah'ı da kasabada kalmış zannediyordun.

Ve kocan...

Onun saçlarına, bakışlarına, gülüşlerine nasıl alıştın?... Öpüşlerine nasıl alıştın?... Bu yirmi küsur yıllık adamı yeni baştan nasıl inşa ettin?...

Ve karayağız ilkokul öğretmenini nasıl unutun?.. Onun kravatını, yürüyüşünü, bakışını nasıl unuttun?...

Tren vahşî, gaddar ve serkeş naralarla uçuyor. Arzdan ayrılmak üzere gibi Serin cam ve karanlık.Kocanın evvelâ saati hoşuna gitmiş olmalı. Sonra, belki de, maniplenin başındaki hali... Veya kampana çalışı. Yoksa köylülerin onunla konuşurken aldıkları tavır mı?...

İhtimal ilk defa güzel bir şubat öğlesi oturdunuz o çamlıkların altında. Gökyüzü bulutsuzdu ve maviliği işte ancak, o kadar güzel olabilirdi. Sanki bu mavilik son değildi; ardında mutlaka, mutlaka bir şeyler olmalıydı, bir şey olmalıydı: Kopup gidenlerin ardından, omuz silkecek kuvveti veren bir şey olmalıydı.

Güneş aylardan sonra ilk defa ısıtıyordu. Toprakta ve ağaçlarda bir uyanma vardı ve kolayca seziliyordu.

Her şey, yeni bir mevsimin eşiğindeydi, her şey kendi payına düşeni bekliyordu. Bütün mazi bu geleceği, gelmesi ne olduğu bilinmeden beklenileni hazırlamak için var olmuştu ve artık çok uzaktaydı, çok uzakta ve beyhudeydi.

O sana annesinden, babasından, kardeşlerinden bahsetti... Yanılıyor muyum?... Hani en küçük kardeşi, çapkın yaramaz, neler yaparmış değil mi... Sonra ağabeyisi, şu üsteğmen olanı «Yazın izin alabilirsek ona gideriz» demişti değil mi?...

O gün sen de ona sizinkilerden bahsetmiş olmalısın. Sonra ikindi serinliği basınca içeri girmişsinizdir. Kocan treni selametledikten sonra, galiba hapşırarak dönmüştü. Soğuk algınlığı, kırgınlık gibi bir hâl. Sen ona ıhlamur kaydattın.

Veya sen hastalandın: Ateşin yükseldi, sayıkladın, kendine geldikçe onu başucunda buldun. Elini alnına koyuyor, sana «nasılsın» diye soruyordu.

Sonra onun çoraplarını yamadın.

Ona, «iskarpinim pek fena oldu.» dedin.

Ve çocuk için bir takım bezler, eşyalar istedin. O erkek olmasını istiyordu... Sen de öyle. Kız oldu ama siz gene de onu sevdiniz.

Artık kış gecesi, kocan marşandizi beklerken, kız mışıl mışıl uyurken, büyücek bir istasyona, hattâ bir gara nakil imkânlarından bahsediyor, zamanına kaç ay kaldığını hesaplıyorsunuz. Hiç olmazsa ilkokulu olan bir yere şu eylülünden önce taşınısanız. Bu da bir mesele. Kızı okutalım diyorsun. Fakat kocan bunu pek umursamıyor ve «kız değil mi?» diyor olmalı. Ne bilsin o, karayağız ilkokul öğretmenini...

Karayağız ilkokul öğretmeni mi?... Yoksa onu sen de mi unuttun?... Öyle ya, sen nakil emrinin bu kadar gecikmesine ne bakıyorsun... Yıllar su gibi akıyor; o günler ne kadar geride kaldı. Artık o günlere ait olan her şey hayal meyal geliyor insana: Annen, baban, kasabanız, sokağınız, çocukluk arkadaşları ve... Yok canım sen de.

Ek 2. ‘Hayat Böyledir İşte’ Uyarlanmış Metin

Tren o istasyonda bir dakika duruyordu. Daha önce gece geçtik. Bu sefer akşamdı.

Frenlerin gürültüsü bitmeden pencereyi açtım. İlerideki vagonlardan birisine çantalı ve sepetli bir köylü bindi. Acaba nereden geliyordu? Nasıl bir hayatı vardı? Bunları bilmek istiyordum. Büyük ihtimalle onun köyü birkaç kilometre ilerideki tepenin arkasındaydı. Böyle düşündüm çünkü yol ileride kayboluyordu.

Lokomotifin yanında lacivert elbiseli bir memur duruyordu. O, dumanlar yüzünden çok net görünmüyordu. İstasyonda ne başka bir insan, ne de bir eşya vardı. Etrafta ağaç da yoktu. Karşımda sadece çam ağaçları vardı. Saydım. Tam 26 taneydiler. Orada ince, fakat çok yüksek ve koyu yeşil renkli tam yirmi altı çam ağacı vardı. Ağaçların dalları en yukarıdan başlıyordu. Ağaçların altındaki gölgeler geniş ve sakın bir alan oluşturunuyordu.

Bir yaz akşamı orada oturmak, uzakları ve uzaktaki insanları düşünmek büyük ihtimalle güzeldi.

Düdük öttü. İlerideki istasyon memuru, tren şefine selam veriyordu. O, lokomotifin dumanları içinde tamamen kayboldu. Tren yavaş yavaş hareket etti. Çam ağaçları geride kaldı. Tek katlı istasyon binası bize doğru yaklaştı. İlk önce açık bir kapı görüldü. Odanın içinde masa ve soba vardı. Sonra, ince ve mor tel örgülü iki pencere vardı. Ve., sen...

Sen o penceredeydin. Odana akşam güneşinin ışığı giriyordu. Bu ışık çok canlı değildi ama sadece sana ışık veriyordu. Sadece senin saçların, güzel yüzün ve omuzların vardı. İşte o kadar. Senin arkandaki taraf, koyu gri bir karanlığın içinde kayboldu.

Sen de kayboldun. Tren hızını artırıyor. İstasyon memurunun önünden hızlıca geçtik. Kocan oydu değil mi?

Bu, her akşam böyleydi değil mi?... Sabahları neyse... Öğleleri neyse... Fakat bu akşamları... Hüzün tatlı ve dost bir duyguydu; ama tren bırakmıyordu... O tren bir erkeğe benziyordu. O erkek, her akşam bu saatte geliyordu. O, bir dakika durduktan sonra sen onu deli gibi seviyordun ama o seni sevmiyordu. Tren vahşi, kaba ve ilgisiz bir erkeğe benziyordu. Sen o trenin vahşiliğini ve kabalığını seviyordun. O,

seni bırakıp gidiyordu ama sen onu kalbinle sevmeye devam ediyordun. Bu tatlı ve dost duygu bırakmıyordu...

Bir ara gözlerimiz karşılaştı, değil mi? Ve sen benimle beraber yolculuk yaptın. Bu yolculuk çok uzun sürdü. Senin saçların, benim omuzlarıma yayıldı. Ben sana bazı şeyler anlattım. Sen bunları dinlemek istedin. Bu sözler genç kızken seni çok etkiliyordu. O zamanlar, sen gençken bazı şeyleri söylemeyi çok istiyordun ama hiç söyleyemiyordun. İşte o şeyleri kulağıma yavaşça söyledin. Yalan mıydı?

Tren bu hayallerle hızlıca gidiyordu. Dışarıda artık her şey birbirine benziyordu. Namaz vakti geldi.

Sen namazını kıldın mı? Kimin için, ne için dua edeceksin?.. Ah, bunu bilmeyi çok istiyordum.

Annen yaşıyor muydu?

Köyünüz uzakta mıydı? Sokağınız çok güzeldi. Hatırlıyor musun, köşedeki evde esmer bir ilkokul öğretmeni oturuyordu. Sen onu istiyordun değil mi?... O da sana bir değişik bakıyordu. Bu bakışlar senin isteklerine çok yakındı. Hatırlıyor musun, bir gece pencereden çok kırmızı bir çiçek attın. O, kahvehaneden geliyordu. Sen uyumadın ve onu bekledin. Zaten, bu sadece o gerdek gecesi, yani gelin ve damatın ilk defa beraber olma gecesi için değildi. Sen o zaman daha çok küçüktün...

Babanın işleri hâlâ düzelmedi mi?... O dükkânda bir şansızlık vardı. Bu yüzden en çok sen üzüldün. Seninle ilk kim evlenmek istedi, sen hemen onu kabul ettin.

Ah o esmer öğretmen!

Görücüler, söz alma, şerbet, kına gecesi... O günler çok da kötü değildi. Çünkü herkes seninle ilgileniyordu. Her şey senin için gibi görünüyordu. Kumaşlar, eşyalar, altınlar ve kelimeler!...

Onlar çok gürültülüydü... Bunlar seni kendi hayatından nasıl ayırdı? Hatırasız, özlemsiz, dertsiz bir hale getirdi. Fakat sonra ne oldu? Sonra bir aylık izin bitti ve siz buraya geldiniz... Hatıralar, özlemler ve dertler!... Özellikle dertler!... Sen, onların acımasız ısrarıyla nasıl mücadele ettin? Ve sen o zaman çok küçüktün.

Odalar çok boştu. Duvarlar çok çıplaktı ve manzara sessizdi. Belki Allah da senin eski köyünde kaldı. Sen böyle zannediyordun.

Ve kocan...

Kocanın saçlarına, bakışlarına, gülüşlerine nasıl alıştın?... Onun öpüşlerine nasıl alıştın?... Bu yirmilerindeki adamı tekrar nasıl yarattın?

Ve esmer ilkokul öğretmenini nasıl unuttun?.. Onun kravatını, yürüyüşünü, bakışını nasıl unuttun?...

Tren vahşi, acımasız bir şekilde hızlıca gidiyordu.

Güneş az sonra batacaktı. Trenin camları serin ve karanlıktı.

Büyük ihtimalle ilk önce kocanın saati hoşuna gitti. Sonra, belki de, makinenin başındaki hâli hoşuna gitti. Veya zil çalışı hoşuna gitti. Köylüler kocanla konuşurken çok saygılı davranıyorlardı. Yoksa bunu mu beğendin?

Belki ilk defa güzel bir şubat öğlesi o çam ağaçlarının altında oturdunuz.

Gökyüzü bulutsuzdu ve gökyüzünün maviliği çok güzeldi. Sanki bu mavilik son değildi. Mutlaka arkasında bir şeyler vardı. Hayatındaki kayıplardan sonra belki sana bir güç gelecekti. Sen artık o gücün yardımıyla hiçbir şeye önem vermeyecektin.

Güneş aylardan sonra ilk defa ısıtıyordu. Toprak ve ağaçlar uyanıyordu ve bunu kolayca anlıyordun.

Yeni bir mevsim başlıyordu. Her şey değişime hazırdı. Bütün geçmiş, geleceği hazırlamak için var oldu. Geçmiş artık çok uzaktaydı ve boşunaydı. Gelecek ise ne getirecekti, bilmiyorduk.

Kocan sana annesinden, babasından, kardeşlerinden bahsetti... Yanlış mı hatırlıyordum? Kocanın en küçük kardeşi çapkınmış, yaramazmış. Çok şey yapıyormuş, değil mi? Onun asker bir ağabeyi varmış. ‘Yazın tatilde ona gideriz.’ dedi.

Sen de o gün, büyük ihtimalle ona aileden bahsettin.

Sonra sanırım akşam soğuk oldu. Siz içeri girdiniz. Kocan trene güle güle dedikten sonra galiba hapşırarak eve döndü. Kocanın soğuk algınlığı vardı hiç enerjisi yoktu. Sen ona ıhlamur çayı yaptın.

Veya başka bir gün sen hastalandın. Ateşin yükseldi. Kendi kendine bir şeyler söyledin. Ne zaman gözlerini açtın, o zaman onu yanında buldun. Elini alnına koyuyor, sana «nasılsın» diye soruyordu.

Sonra onun çoraplarını diktin.

Ona, “ayakkabım çok kötü oldu” dedin. Ondan ayakkabı istedin.

Ve çocuk için bazı bezler, eşyalar istedin. Kocan, çocuğun erkek olmasını istiyordu. Sen de erkek istiyordun.

Bir kızınız oldu ama siz onu sevdiniz.

Bir kış gecesi, kocan yük trenini bekliyordu ve kız mışıl mışıl uyuyordu. O zaman siz daha büyük bir istasyona tayin olmaktan bahsediyordunuz. Taşınmak için ne kadar zaman kaldı? Bunu hesaplıyordunuz. En azından eylülünden önce ilkokula yakın bir yere taşınmak istiyordunuz. Kız hangi okula gidecekti? Bu da bir sorundu. ‘Kızı okula gönderelim’ diyordun. Fakat kocan bu konuyla çok ilgilenmiyordu. O esmer öğretmen kimdi? Kocan bunu bilmiyordu.

Esmer ilkokul öğretmeni mi? Yoksa onu sen de mi unuttun?... Kocanın tayin işinin gecikmesi önemli değildi. Yıllar su gibi akıyor; o günler çok geride kaldı. Artık annen, baban, kasabanız, sokağınız, çocukluk arkadaşları hayal gibi geliyor. Ve o... Yok canım sen de.

Ek 3. Okuduğunu Anlamaya Yönelik Sorular

Okuma Öncesi Etkinlikleri

1. Evlilikte aşk mı önemli, mantık mı?
2. Sizce evlilikteki rutinler aşkı öldürür mü?
3. Türk kültürünün evlilik öncesi ritüelleriyle ilgili aşağıdaki kelimeleri, uygun resimlerin yanına yazınız.

söz alma/ sözlenme

kına gecesi

nişan

kız isteme

(.....)

(.....)

(.....)

(.....)

Hikâye Karakterleri

KADIN

Karl Harald Alfred Broge (Danish, 1870-1955). Distractions

ANLATICI

<https://www.timeturk.com/tr/2013/07/04/trenlerde-konusan-camlar.html>

KADININ KOCASI

<https://www.instagram.com/p/B45KmJHAMKR/>

İLKOKUL ÖĞRETMENİ

<https://www.mebpersonel.com/meb-personeli/ilkokul-ogretmenleri-unutulmuyor-h140968.html>

Okuma Sonrası Etkinlikleri

1. Tren neye benziyor?

- a. Mavi bir buluta
- b. Yaramaz bir kediye
- c. Vahşi bir erkeğe**
- d. İlkokul öğretmenine

2. Kadın, kocası hastayken ona ne yaptı?

- a. Çorba yaptı.
- b. Masaj yaptı.
- c. İlaç verdi
- d. İhlamur yaptı.**

3. Yazara göre geçmiş ve gelecek nasıl?

a. Geçmiş yakın; gelecek uzak

b. Geçmiş boşuna; gelecek belli değil

c. Geçmiş yararlı; gelecek yararsız

d. Geçmiş; sıkıcı; gelecek heyecanlı

4. Yazar trenin camından kadının evine bakıyordu. İlk ne gördü?

a. Açık bir kapı

b. Masa

c. Soba

d. Pencere

Aşağıdaki cümleler metne göre doğru mu, yanlış mı? Doğru için (D), yanlış için (Y) yazınız.

5. Kadın kocasından ayakkabı istedi. (D)

6. Kadın aslında başka bir kişiyi seviyordu. (D)

7. Onların bir oğlu bir kızı oldu. (Y)

8. Kadının kocası tren kullanıyor. (Y)

9. Onların evi tren istasyonunun içinde. (D)

10. Karışık verilmiş cümleleri olay sırasına göre sıraya koyunuz.

5 a. Adamla kadının bir kızı oldu.

4 b. Kadın kocasının çoraplarını dikti.

2 c. Kocasına ona ailesinden bahsetti.

1 d. Adamla kadın çam ağaçlarının altında oturdular.

6 e. Onlar başka bir yere taşınmayı düşünüyorlardı.

3 f. Adam hasta oldu.

Ek 4. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni – Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dil Bilgisi Yapıları

A1	A2
Koşaç Tümcesi (haber kipi)	Gelecek Zaman
Sıralama <i>-(İ)ncİ</i>	Koşaç Tümcesi (gelecek zaman)
Varoluş Tümcesi (var, yok)	Gelecek Zaman (hikâye kipi)
Şimdiki Zaman <i>-(İ)yor</i>	Eşitlik <i>-CE</i>
Durum (yönelme, çıkma, ayrılma) <i>-(y)E, -dE, -dEn</i>	Görelilik <i>-(y)E göre</i>
İlgeçler <i>-(y)E kadar, -DEn önce, -DEn sonra</i>	Geçmiş Zaman (belirsiz)
İyelik	Koşaç Tümcesi (rivayet kipi)
Ad Tamlamaları (belirtili, belirtisiz)	Şimdiki Zaman (rivayet kipi)
Geçmiş Zaman (belirli)	Gelecek Zaman (rivayet kipi)
Koşaç Tümcesi (hikâye kipi)	Pekiştirme <i>-Dİr</i>
Şimdiki Zaman (hikâye kipi)	Geniş Zaman
Ulaçlar <i>-(y)ken</i>	Yeterlik <i>-(y)Ebil-</i>
Bağlaçlar/ İlgeçler <i>-(y)IE, ile</i>	Geniş Zaman (hikâye kipi)
Emir Kipi	Geniş Zaman (rivayet kipi)
İstek Kipi	Bağlaçlar (çünkü, bu nedenle, bu yüzden)
Sıfatlaştırma <i>-II, -sIz</i>	Ulaçlar <i>-mE (+iyelik) için, -mEk için, -mEk üzere</i>
Karşılaştırma <i>-DEn daha</i>	Ulaçlar <i>-DİktEn sonra, -mEdEn önce</i>
Üstünlük <i>en</i>	Zincirleme İsim Tamlaması
Durum (belirtme) <i>-(y)İ</i>	Ulaçlar <i>-(y)İp, -mEdEn, -(y)ErEk, -(y)E.. -(y)E</i>
İlgi Eki <i>-ki</i>	Adlaştırma <i>-mEk, -mE, -(y)İş</i>
Bağlaçlar <i>da/de</i>	Adlaştırma (+iyelik) +Durum
	Dolaylı Anlatım (emir kipi)

Ankara Üniversitesi TÖMER. 2018. **Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, ISBN:978-975-482-766-8.

